

ಯಕ್ಷಧರ್ಮ

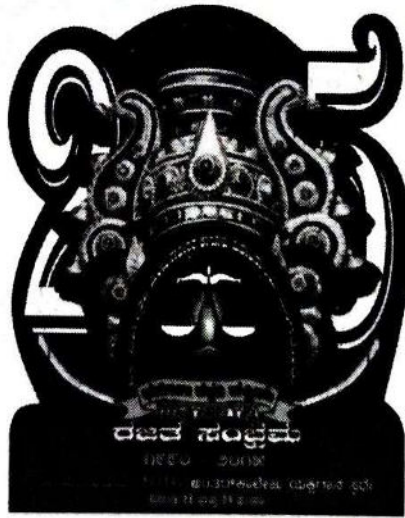
ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ-ಸಂಚಯ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ - 2016

ಅಂತರ್ ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ (ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು) ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಯಕ್ಷಧರ್ಮ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ-ಸಂಚಯ

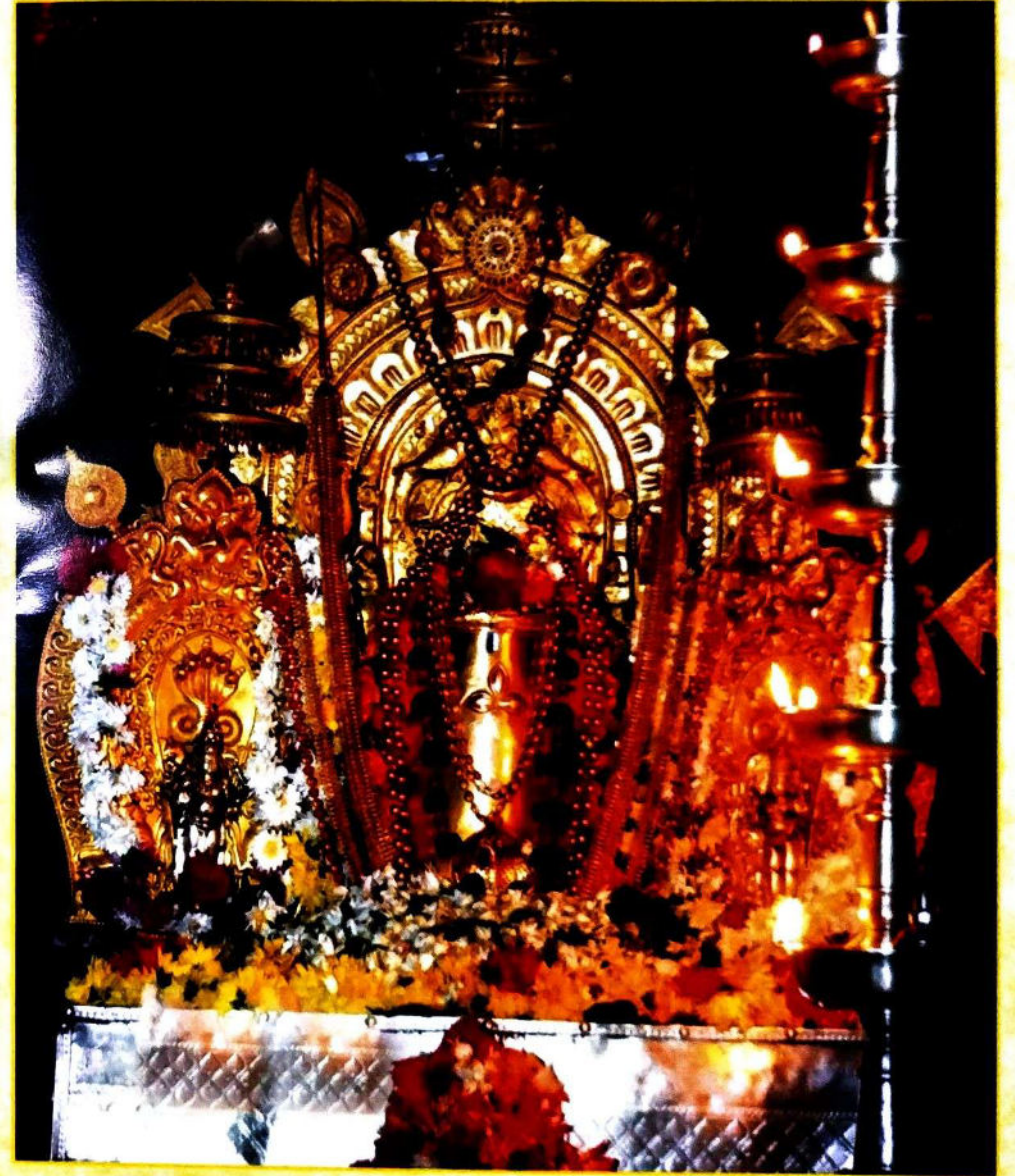
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು

**Yaksha Dharma
Rajatha Smruthi Sanchaya**

Published by	: S.D.M Law College, Mangaluru
Total Pages	: 86+24
Copies	: 500
Edition	: 216
Copy Rights	: Reserved by S.D.M Law College, Mangaluru
Photos	: Keerthi, Mangaluru
Publisher	: Principal, S.D.M Law College, Mangaluru
DTP	: Colorcode, Mangaluru
Printers	: Manjushree Printer, Ujire

Complimentary Copy

॥ ಓಂ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ

ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ

ಪೂಜ್ಯ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು
ಧರ್ಮಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ

ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ನುಡಿ

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯ ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಕಾಲೇಜು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಕಲಾ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಹಿತ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಲೆಂದು ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : ೧೯-೦೨-೨೦೧೬

ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ
ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಸಂದೇಶ

ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಚನೆ ಬಂದದ್ದು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪೂಜ್ಯ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ, ಅಷ್ಟರ ತನಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಜಿರೆಯ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು ಮಾತ್ರ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೇ ಕಟ್ಟಡ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಆಗಿನ ಶಾಸಕರಾದ ಮಣೇಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದೆವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು 2-3 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಖ್ಯಾತ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಎನ್.ಜಿ. ಕಡಂಬರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಮಾತ್ರ ತರಗತಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಈಗಿನಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಓದುವುದೆಂದರೆ ಪಾರ್ಟ್‌ಟೈಮ್ ಕೆಲಸದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಕಡಂಬರು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹಾಜರಾತಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಮಯ ಪರಿಪಾಲನೆ, ಅಣುಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ (Moot Court) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾಗಲು ಒಳ್ಳೆಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು.

ಪಾಠಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ ಅವರು ಕರಾವಳಿಯ ಗಂಡು ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ನೆಲೆಯಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಣುಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಪ್ರೊ. ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು, ಡಾ. ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರರವರು, ಡಾ. ಪಿ. ಡಿ. ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್‌ರವರು ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಡಾ. ತಾರಾನಾಥರು ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಹೆಸರು ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಗಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ 25 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾ ಅಭಿನಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ,

ದಿನಾಂಕ: 18-02-2016

ಪ್ರೊ ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಶ್ರೀ ಧ. ಮ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ಉಜಿರೆ

ನಲ್ಕುಡಿ

ನಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಕಲೆ-ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ನಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಕೂಡಾ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೀಮಂತ ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತನು ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. 24 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿ ಈ ವರ್ಷ ಜರಗಲಿರುವ 25ನೇ ವರ್ಷದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸೂಸುತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯಲೆಂದು ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್

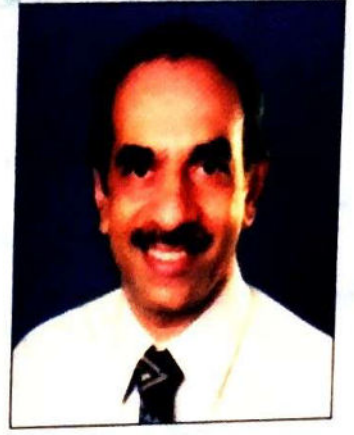
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಶ್ರೀ ಧ. ಮ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸಂಘಟಕರು

ಪ್ರೊ. ಯನ್. ಜಿ. ಕಡಂಬ
1990-1995

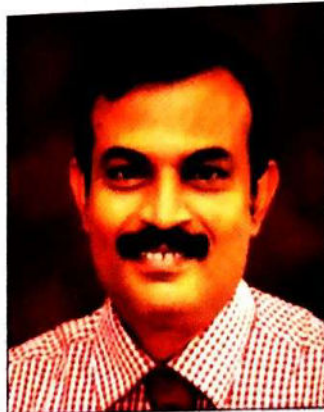
ಪ್ರೊ ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ
1995-2004

ಡಾ. ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರ
2004-2014

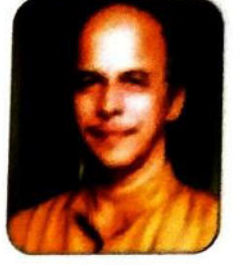
ಡಾ. ಪಿ. ಡಿ. ಸೆಬಾಸ್ತಿಯಾನ್
2014-2015

ಡಾ. ತಾರಾನಾಥ
2015-2016

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - ವಿಸ್ತರಣಾ ಪರಿಣಾಮ

ನಾಡಿನ ಅಗ್ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಕ್ರಮವಾದ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' - ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಂಡಗಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಇದೀಗ ರಜತ ವರ್ಷ. ಈ ಮೂಲಕ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತರುಣರಲ್ಲಿ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಡೆದ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅರ್ಥದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವೆ ಆಗಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಘಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಹುವಿಧ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ದಾನ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತರಣದ ರೂಪ-ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಪರಂಪರೆಯ ಕೊಡುಗೆ. "ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಆಯಾಮಿಯಾಗಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಕಲಾ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಧಾನವು ಇದರ ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಅಂಗ"ವೆಂಬ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಪೂಜ್ಯ ಡಾ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಆರಂಭಿಸಲಾದ ಅನೇಕ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವೂ ಒಂದು. ಅದು ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಪ್ರಗತಿ ಮುಖಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ.

ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವು ಕಾಲೇಜುಗಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೊಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಅಭಿರುಚಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಕಾಲೇಜಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ 'ವಿಸ್ತರಣಾ ಪರಿಣಾಮ'ವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಕಾಲು ಶತಕದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರುಗಳು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ವಿವಿಧ ಕಾಲೇಜುಗಳ ತಂಡಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಪರ್ಧಾ ನಿರ್ಣಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿವೇಚನೆಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಹತ್ವದ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದುದು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಗೌರವ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆದರಣೀಯ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಮಿತಿಗೆ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಗೆ ನಮನಗಳು; ಲೇಖಕರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ನೂತನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಜ್ಞ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಸವವೊಂದು ಬೆಳ್ಳಿರೇಖೆ. ಇದು ಕಲಾ ಸ್ವರ್ಣರೇಖೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕಲಾಭಿರುಚಿ, ಕಲಾದೃಷ್ಟಿ, ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಲಿ, ಯಕ್ಷಧರ್ಮವು ವರ್ಧಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಕೆ.

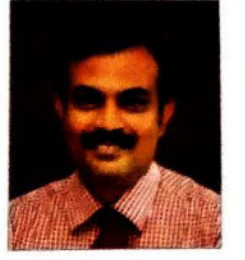
'ಯಕ್ಷಧರ್ಮ' ವೆಂಬ ಈ ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ ಕೃತಿಯು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಒಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಜತೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲವು ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಸಂಚಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ, ಡಾ. ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಜ್ಜಿಯವರ ಸೇವೆ ಸ್ಮರಣೀಯ.

ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು; ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಚಯ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಯಕ್ಷ ಧರ್ಮದ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ

'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಹೆಸರೇ ಮೈ ನವಿರೇಳಿಸುವಂತಹ ಶಬ್ದ. ಯಕ್ಷ ಲೋಕದ ಉತ್ಸವವೇ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ. ಧರ್ಮದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ಪುರಾಣದ ತಿರುಳಿನೊಂದಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಕಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನ. ಓರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ, ಸಹ ಸಂಘಟಕನಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲನಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿದ ಅನುಭವಿಸಿದ, ಸಂಘಟಿಸಿದ ಸಂತ್ರಪ್ತಿ ನನ್ನದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಘಟಕನ ಹೊಣೆ ಯೋಗಾನುಯೋಗದಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಲ್ಲ. ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೇ ಅಷ್ಟೇ ಭವ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲನಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸಂಘಟಕರು, ಅಲ್ಲದೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಅದರ ಉಪಸಮಿತಿಗಳು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಲಾಂಛನ, ನಿಧಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಸನ್ಮಾನ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಮಿತಿಯವರನ್ನು ಕರೆದು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅತಿಥಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತೀರ್ಮಾನಗಾರರ ಆಯ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ವರ್ಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಮಹಿಳಾ ತೀರ್ಮಾನಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ 'ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ' ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಯ ದಿನದವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ತಳಮಳ ಹೇಳಲಾರದಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು. ದಿನಗಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿವೆ, ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಡಾ. ಜೋಷಿಯವರು "ತಯಾರಿ ಕಡಿಮೆ, ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹ ಗರಿಗೆದರಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದು ನನ್ನ 19 ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಸತ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್‌ರವರು ನನಗೆ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರ್ವಾಲೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪಿಗೆ ಸಂಘಟಕರು ಹೊಣೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ' ಇದು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸತ್ಯ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಸಿಂಹಪಾಲು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿ, ಅಲಂಕಾರ, ಚೌಕಿ, ವೇದಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆಸನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸರ್ವ ರೀತಿಯ ಸಹಕಾರವಿತ್ತವರು ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದು 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವ - 2016'. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಸಂಘಟಕರಿಗೆ, ಸಮಿತಿಯ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, 'ಯಕ್ಷಧರ್ಮ' ರಜತ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಗೆ, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾಪಕೇತರ ಮಿತ್ರರಿಗೆ, ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ದಾನಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ವಿನಮ್ರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಸಂಚಿಕೆಯ ಮುಖಪುಟಕ್ಕೆ ಬಳಸಿರುವ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಅಕ್ಷಯ ಕೋಟ್ಯಾನ್‌ರವರು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು. ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ ಮಾಡಿದ ಕಲರ್ ಕೋಡ್, ಮಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮಂಜುಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಉಜಿರೆ ಇವರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ ಸಂಪನ್ನಗೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ, ಅದು ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು' ಎಂಬ ಆಶೀರ್ವಾದದ ನುಡಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶಾಕಿರಣ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸಹಕಾರ, ಯಕ್ಷಪ್ರೇಮಿಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಮುಂದುವರಿದು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕೀರ್ತಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಡಾ. ತಾರನಾಥ
ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು

ಸಂಸಾರಕ ಮಂಡಲ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ತಾರಾನಾಥ

ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ಡಾ. ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ

ಡಾ. ದೇವರಾಜ್ ಕೆ.

ಶ್ರೀ ಸಾಯಿನಾಥ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು

ಶ್ರೀ ನರೇಶ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಅಜಿರಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಸೋಹನ್ ಆಳ್ವ

ಶ್ರೀ ಜೀವನ್ ಕುಮಾರ್

ಕು. ದಿವ್ಯಾ ರಾವ್

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಸಮಿತಿ

ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಶ್ರೀ ಉಳಿವಾಡಿಗುತ್ತಿ ರಾಜೇಶ್ ನ್ಯಾಕ್

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಶ್ರೀ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್

ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಕಲ್ಲೂರ

ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಪೈ

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜ್

ಡಾ. ದೇವರಾಜ್ ಕೆ.

ಗೌರವ ಸಲಹೆಗಾರರು:

ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್

ಪ್ರೊ. ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ

ಡಾ. ಬಿ. ಯಶೋವರ್ಮ

ಶ್ರೀ ಕೂಡ್ಲಿ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ

ಶ್ರೀ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ್ ಶೆಟ್ಟಿ

ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ್ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ಶ್ರೀ ರತ್ನಾಕರ ಜೈನ್

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಪಿ.ಚಿಂಗಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಕಜೆ

ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ಕಾಮತ್

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು:

ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ

ಡಾ. ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ

ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ಪೆರ್ಮುದೆ

ಶ್ರೀ ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ

ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷ ಕುಮಾರ್

ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜ್ ಹೆಗ್ಡೆ ಬಿ. ಯನ್.

ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜ್ ಪಿ. ಬಿ.

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಜಿ. ಕೆ.

ಸಂಘಟಕರು:

ಡಾ. ತಾರನಾಥ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು

ಸಂಚಾಲಕರು:

ಶ್ರೀ ಸಾಯಿನಾಥ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು

ಶ್ರೀ ನರೇಶ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಅಜರಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಚಾಲಕರು:

ಶ್ರೀ ಸೋಹನ್ ಆಳ್ವ

ಶ್ರೀ ಜೀವನ್ ಕುಮಾರ್

ಕು. ದಿವ್ಯಾ ರಾವ್

ಸರಣಿ

1. ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕ್ಷೇತ್ರ	- ಕುಂಭೆ ಸುಂದರರಾವ್	- 01
2. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ: ಅಂದು - ಇಂದು	- ಪಣಂಬೂರು ಶ್ರೀಧರ ಐತಾಳ	- 03
3. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವ್ಯಾಸಂಗ	- ದೇವಕಿಶನ್ಯ ಕೂಡ್ಲಿ	- 08
4. ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ರಜತ ಪರ್ವ	- ಭಾಸ್ಕರ್ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ	- 09
5. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆ	- ನವನೀತ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕದ್ರಿ	- 11
6. 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಸಂಪದ	- ಸಾಯಿನಾಥ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು	- 13
7. ರಜತ ಹೆಜ್ಜೆ	- ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ	- 16
8. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಕ್ಷೋತ್ಸವ: ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ನಡೆ	- ಡಾ ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ.	- 18
9. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿವಿಗೆ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಪ್ರೇರಣೆ	- ಬಿ. ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಅಜರಿ	- 20
10. ಯಕ್ಷಕಲಾರ್ಣವ	- ಯು.ಜಿ. ಜನಾರ್ದನ್ ಹಂದೆ	- 20
11. ನೆನಪಿನಂಗಳದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ	- ಮಹೇಶ್ ಕಜೆ	- 24
12. ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಆಯೋಗದ ಫಲಶ್ರುತಿ	- ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆ ಮತ್ತೂರು	- 25
13. 'ರಜತಸ್ಪರ್ಧೆ' ಸಮೀಕ್ಷೆ - ೧	- ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್	- 27
14. 'ರಜತಸ್ಪರ್ಧೆ' ಸಮೀಕ್ಷೆ - ೨	- ಸರವಾಡಿ ಅಶೋಕ ಶೆಟ್ಟಿ	- 29
15. 'ರಜತಸ್ಪರ್ಧೆ' ಸಮೀಕ್ಷೆ - ೩	- ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ	- 30
16. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಯಣ	- ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ ವರ್ಕಾಡಿ	- 32
17. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನಾ ಕಂಡಂತೆ	- ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ್ ಅಮ್ಮಂಜೆ	- 34
18. ಯಕ್ಷಾಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ	- ವಿದ್ಯಾ ಕೋಳ್ಯೂರು	- 36
19. "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೊಂದು ಅವಕಾಶ	- ಸೋಹನ್ ಆಳ್ವ	- 38
20. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರ - ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ	- ಗೌತಮ್ ಕಿಶನ್, ಹೆಚ್	- 39
ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತಯಾನ		
21. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕಾಲೇಜು ತಂಡಗಳು		- 40
22. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿದ ತಂಡಗಳು		- 49
23. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನಿತರ ವಿವರಗಳು		- 52
24. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಗಣ್ಯರು		- 56
25. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ತೀರ್ಪುಗಾರರು		- 59
26. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು		- 62
27. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸಂಚಾಲಕರು		- 63
28. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಚಾಲಕರು		- 64
29. ಜಾಹೀರಾತುಗಳು		- 65-86

ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಮನುಷ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವಾಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ರಸಭಾವಗಳನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದ, ಅಭಿನಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಾಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ. ಪರಿಣಾಮವೇ ನಾವು ಇಂದು ಕಾಣುವ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಮುಖಭಾವದ ಮೂಲಕ, ಹಸ್ತ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಹಾಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಜೀವನದ ಭಾಗವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅನುಕರಣೀಯವಾದ ಅಂಶಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅನುಕರಣೀಯವಾದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಅಂಗಗಳಾದವು. ಸಮಾಜದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗಾದಾಗ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಜನ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು. ಇಂತಹ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಜನ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಜನಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ಕಲಾ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಜನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರನ್ನು ತಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರ ಕಲೆ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವಾಗ ಇಂದಿನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಅಂದೇ ಇಂದಿನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಜನ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ರೀತಿಯೂ, ಚಿಂತನೀಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಜನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಆಲಿಂಗನವಿತ್ತ ರೀತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ರೋಚಕವಾದ ಕಲಾ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಯೂ ತಾನು ಮೆಚ್ಚುವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಇಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಭಾಗವತರ ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ನೃತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಹೃದ್ಯ ಭಾಗ, ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ. ಪಾತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕುಶಲಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಲೋಕದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ದಿವ್ಯಾನುಭವಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸರ್ವ ಜನಮಾನ್ಯ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ಆದರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಊರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಊರ ಮೇಲೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೇಳಗಳ ತಿರುಗಾಟ, ದೇವರ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನರ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಯ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಥಾಭಾಗದಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪೌರಾಣಿಕವೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅವಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಳಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯಿಂದ ಕಾರವಾರದ ವರೆಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಹೆಸರಿನ ಮೇಳಗಳು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದರೂ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಟದ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಮೈಸೂರಿನ ಅರಮನೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಹಿರಿಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಲಾಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಆ ದಿನಗಳ ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ಕಲಾವಿದರಾದ ದಿ. ಕುರಿಯ ವಿಠಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೇಳ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಾವಿದನಾಗಿ, ಗುರುವಾಗಿ, ಮೇಳದ ಸಂಘಟಕನಾಗಿ ಅವರು ನಾಡಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ರಂಗದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮೇಳದ

ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಿದ್ದರೂ, ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಯಾರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸದೆ, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೇಳವನ್ನು ಮನಃ ಸಂಘಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ಕುಳಿತು ಆಟ ನೋಡುವಷ್ಟು ಕಲಾಸಕ್ತಿಯೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳದ ವೈಭವವ ದಿನಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಜನ ಇಂದಿಗೂ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮೇಳದ ಚರಿತ್ರೆ ಉಚ್ಚಾಯಕ್ಕೆ ಏರಿತು ಎಂದರೆ ಅದು ಅತಿಶಯವೆನಿಸದು. ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉತ್ಸಾಹದ ಕನಸು ಕಂಡ ಶ್ರೀಯುತರು ದೇವಳದ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಮನ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತರು. ಕಲಾವಿದರ ಆಯ್ಕೆ, ಸೇರ್ಪಡೆ, ಟಿಂಟು ಮೇಳದ ವೈಭವದ ರಂಗಸ್ಥಳ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಮರೆಯಾದುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ದೇವರೇ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಜನ ಮೆಚ್ಚುವ ಮೇಳವೆಂದರೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ್ದೇ ಎಂಬಂತಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಲೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಪರವಾದ ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅಶನ, ವಸನ, ವಸತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಗುರುಕುಲ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ತನ್ನ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಆ ಕಡೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸುವ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಶ್ರಯದಾತರು ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಕ್ಷರಂಗದ ಹಿತ್ತೈ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಒಂದು ರೋಚಕ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಕಾಲ ಮಿತಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೆ ತಂದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಯೋಜನೆ ಜನ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವೇಷಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತರು. ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯವು ಒಂದು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಂಡಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇರ್ಪಡಿಸುವ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆಯೆಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಲಾವಂತ ಹೃದಯವಂತರನ್ನು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಲಾಗದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಎಂಬ ಅಂತರ್‌ಕಾಲೇಜ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿದೆ. ಕಾನೂನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಪದವೀಧರರು ಮುಂದೆಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಉನ್ನತಿಗೆ ಮನ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸೋಣ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆಯೂ ಕಲಾ ಸೇವೆ ನಡೆಯಲಿ. ಸಮಾಜದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಾತ್ರ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಲಿ.

ಕುಂಭೆ ಸುಂದರರಾವ್
'ಯಕ್ಷನುಗ್ರಹ'
ಪಂಪ್‌ವೆಲ್, ಮಂಗಳೂರು-575002

ಯಕ್ಷ ದಾಟಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಾಲ

ಏಕ, ತ್ರಿವುಡೆ, ಝಂಪ, ಅಷ್ಟ, ರೂಪಕ, ಮಟ್ಟಿ, ಅಡಿ, ತಿತ್ತಿತ್ತೆ ಮತ್ತು ಮುಖಾರಿ ಏಕತಾಳಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ತಾಳಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೈವಿಧ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ಹುಡಿ ನಾಟ್ಯಗಳು ಮೋಹಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರವೇಶದ ನೃತ್ಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಣಿತ ಏಕತಾಳದಲ್ಲಿದೆ. ಕೇಸರಿತಟ್ಟ, ಮುಡಿ, ಕೋಲ್(ಪೂಂಜಿ) ಕಿರೀಟ, ನಾಟಕೀಯ, ಪಗಡಿ, ಓರೆಪಗಡಿ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವೇಷಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ಥಳದೊಳಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೇಶಗಳ ಮಾದರಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ವೀರರಸ, ಯುದ್ಧ, ಜಲಕೀಳ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯ ಕುಣಿತಗಳು. ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಖಾಲಿಕೆಯ ರಾಜವೇಷಕ್ಕೆ "ಸಭಾ ಕಲಾಸು" ಎಂಬ ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದೇ ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಜೊತೆ ಪುಂಡುವೇಷಗಳು ಕೂಡ ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ: ಅಂದು - ಇಂದು

ಯಕ್ಷಗಾನ ಎಂಬುದು ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ. ನೃತ್ಯ ಅಭಿನಯ ಮಾತು, ಗಾನ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಹಾವಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ. ಒಂದು ಸಮಷ್ಟಿ ಕಲೆ. ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುನ್ನತಿಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಶೈಲಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕೂಚುಮಡಿ, ಕಥಕಳಗಳಂತೆಯೇ ಇದು ಕೂಡಾ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ರೂಪಕ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೊಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ತ್ವರಿತ ಚಲನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಪಾದವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅದರ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ವತಃ ರೀತಿಯ ಅಭಿನಯಗಳು ಬಹಳ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿವೆ. ಅದರ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಾದ್ಯಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಶಾಲಿಯಾಗಿವೆ. ಅದರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸತಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶೀಯವಾದ ಹರಿಕಥೆ, ಭಜನೆ, ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲೆಗಳು ಮನೋರಂಜನೆಯಷ್ಟನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶದ ಇತಿಮಿತಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಜನರನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿ, ಜನ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ತನ್ನ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಸದ್ವಿಚಾರ ಬೋಧನೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರನ್ನು ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಗಾಳಿ ಹೊತ್ತು ತಂದ ಹಾಗೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸರ್ವಸಾರವೇ ಪುರಾಣ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣದಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಒಂದು ಧರ್ಮ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯವಾಗಲಾರದು.

ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಸಭಾವಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಲಯಜ್ಞಾನ, ರಂಗತಂತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ವತ್ ಕಥಾ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಪ್ರಸಂಗದ ಕಂಠಪಾಠ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡೆನುಡಿಯ ಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಪರಿಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವತುಂಬಿ ಪಾತ್ರ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಭಾವ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿ ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಥೆ ಕಟುಸತ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಾದ ಆಹಾರ್ಯ (ವೇಷ ಭೂಷಣ) ಆಂಗಿಕ, ವಾಚಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕು. ಪ್ರಗಲ್ಭವಾದ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಬಲ ಇರಬೇಕು. ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ರಂಗ ಸವಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಸಲಾಗದು ಸವಿದೆ ನೋಡಬೇಕು. ಕಲಾವಿದ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಚಿಂತನ, ಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡುವ.

1) ಅಧ್ಯಯನ : ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ತಾಳಗಳ ಬಾಯಿ ತಾಳವನ್ನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಬಾಯಿ ತಾಳ ತಿಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಎರಡನೇಯ ಅಂಗ ಹಾವಭಾವ ಅಭಿನಯ : ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ಹಾವಭಾವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಪ್ರಸಂಗದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆತ ಎಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕೆಂತ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಮೂರನೇ ಅಂಗ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ : ಉತ್ತಮವಾದ ಅರ್ಥ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆತ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ ಪುರಾಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

2) ಚಿಂತನೆ : ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದ ತಾನು ಮಾಡುವ ಪಾತ್ರದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರದ ವಯಸ್ಸು, ಆತನ ಗುಣನಡತೆ, ಆತನ ಸ್ವಭಾವ ಇಡೀ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರದ ಸ್ಥಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ ಮಾತಿನ ಸ್ವರಭಾರ, ಅಭಿನಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅರ್ಜುನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲಿ, ಭೀಷ್ಮನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲಿ ಅಥವಾ ಅಭಿಮನ್ಯುನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ, ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಪಾತ್ರದ ಔಚಿತ್ಯವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

3) ಮಂಥನ : ಪಾತ್ರದ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ತಾನು ಹೀಗೆ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರು ಹೇಗೆ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ನೋಡಿಯೂ ಕೇಳಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಆ ಪಾತ್ರದ ಕುರಿತು ತನ್ನದೇ ಆದ ವರ್ಚಸ್ಸು ಬೀರಿ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 90ರ ಪರಿಚಯ : ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ನಟರಾಜ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ ಶ್ರೀ ಧ. ಮ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಮಂಗಳೂರು ಇವರು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಕುರಿತು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಾಪ್ರೇಮದ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಸುಪ್ರವಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೆರುಗನ್ನು ನೀಡಿ ಅದನ್ನು ಯಕ್ಷಮಾತೆಯ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೃತಕೃತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಈ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ". ಈ ಗಂಡುನಲದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ನಾವು ಏನಾದರೊಂದು ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಯೋಜನೆಯೇ ಯಶಸ್ವಿ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಭಾರೀ ಎನ್ನುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಕನಿಷ್ಠ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರವಾಗಿರುವ ಯಕ್ಷ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಆ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಮತ್ತು ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆರಿವಿಲ್ಲದ ಆದಿಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಮಿತ್ರರ ಗಮನ ಇತ್ತ ಸೆಳೆದು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಗದೆ ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ನೈಜ 'ಯಕ್ಷಕಲಾ' ಪರಂಪರೆಯ ಉತ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ 1990 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಿತ್ರರು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ವೃಂದದ ಹಿರಿಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸಹಾಯದ ಮೂಲಕ ಕಾಲೇಜು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆವು. 21-9-1990ನೇ ಶುಕ್ರವಾರ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಖ್ಯಾತ ವೇಷಧಾರಿ ಕುಂಬಳೆ ಸುಂದರ ರಾಯರು ದೀಪಬೆಳಗಿಸಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 90ನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ತುಂಬಿದ ಸಭಾಗೃಹ ಯುವ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿತು. (ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ 90 ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಯಕ್ಷವೈಭವ ಸ್ಮರಣ ಪಂಚಿಕೆ 91 ರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.)

ಅಂದು ಕೆ. ಎಂ. ನಟರಾಜರು ಕಂಡ ಕನಸಿನ ಕೂಸಾದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಂದು 25 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜರಗಿ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 1990ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಾಗ 1990 ಮತ್ತು 1991 ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಕೆ. ಯಂ. ನಟರಾಜ ಇವರ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ತೀರ್ಪುಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಮಂಗಳೂರು ಇವರು ಇಲ್ಲಿ 1990ರಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು. ಉನ್ನತ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಂತರ ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ

ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಲಾಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಟೀಲು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಮಂಡಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಮಂಡಳ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಈ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪರಂಪರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ತೀರ್ಪುಗಾರನಾಗಿ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಾವ ಕಡೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣ ಅನುಭವವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡಿ ಅಂಕವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ತೀರ್ಪುಗಾರರಾಗಿ ಬರುವವರೆಲ್ಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದವರು ಎಂದು ಮರೆಯಬಾರದು. ತೀರ್ಪುಗಾರರು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಭಿಕರು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ತುಂದಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಅಂಕದಿಂದಾಗಿ ತಂಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರಬಹುದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಮೂರು ಜನ ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂಕವನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತೇನೆ. 2013-14ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ತೀರ್ಪುಗಾರನಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ 1990ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದಾಗ ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕೊರತೆ ಯಾ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು 11 ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿ 1991ರಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ. "ಯಕ್ಷ ವೈಭವ" ಎಂಬ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ (ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 1990ರ ಸವಿನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ) ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ತಂಡಗಳು, ಹೇಗೆ ತಯಾರಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೆ. 2013-14ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತೀರ್ಪುಗಾರನಾದ ನನಗೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 1990 ಅಂದು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಇಂದು ಸಿಂಹಾಪಲೋಕನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. 1990ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇತ್ತು.

1. ಏನಂತಿ ಪತ್ರದ ನಿಯಮ 5ರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನವು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಂದು ತಂಡಗಳು ಬಡಗು ತಿಟ್ಟಿನ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಂಕ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.
2. ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೂ ಮುಮ್ಮೇಳಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
3. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಖೇತಿಕೆ ವೇಷಗಳು ರಂಗ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸೊಬಗು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
4. ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದು ಅದು ಒಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
5. ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಂಕವನ್ನು ಯಾವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆರಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ನಾಟ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಿಲ್ಲದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಆರಿಸಿದರೆ ನಾಟ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಂಕ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅಂಕಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
6. ಪರಂಪರೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆ. ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು.
7. ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ವೇಷಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ವೇಷ, ರಾಜ ವೇಷ ಪುಂಡು ವೇಷ, ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷ, ಹಾಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಂಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.
8. ಪರಂಪರೆಯ ತೆರೆ ಪರ್ವಾಟು ಕ್ರಮ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಕಡೆ ಏನೇನು ಗಮನ ಹರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ.
9. ರಂಗ ತಂತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಒಂದು ಕ್ರಮವಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೆಂಬ ತಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅರ್ಹ ಬಂದೀತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೇವಲ ಒಂದು

ಪ್ರದರ್ಶನವಾರ್ಡ್‌ಗಳಿಗೆ

ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡವೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

10. ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಾವಭಾವ, ನೈತಿಕ ಅಭಿನಯದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

11. ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ "ದಿಗಣ" ಹಾಕುವುದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಪಾತ್ರದ ಗೌರವ, ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ದಾರಿ ತೀರ್ಮಾನರಹಿತವಾಗಿ ನಾನು ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅಂದು ನಾನು ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

- 1) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡ ವಿನಂತಿ ಪತ್ರದ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅರಿಸುವಾಗ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ರಾಜವೇಷ ಮಂಡುವೇಷ, ಪೀ ವೇಷ, ರಾಕ್ಷಸವೇಷ ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಯವೇಷಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ.
2. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡ ತಮಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಒಂದೂಕಾಲು ಗಂಟೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯೇ ಸರಿ.
3. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿ ಸ್ಪರ್ಧಾಮನೋಭಾವದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.
4. ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳದವರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಕಂಡುಬಂತು. ಇದು ಮೊದಲೇ ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದುದರ ಫಲ.
5. ಯಕ್ಷೋತ್ತಮ ಸಂಚಾಲಕರು ವಿಧಿಸಿರುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳು ತಪ್ಪದ ಪಾಲಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.
6. ವ್ಯಕ್ತಿಪರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಮಿತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದಾಗಿ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಹಲವಾರು ಪರಂಪರೆಯ ನಾಟ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುವಂತಾಯಿತು. ಉದಾ. ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕ್ರಮ, ಸಭಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ತೆರೆಪೋರ ಪ್ಯಾಟ್, ರಂಗ ಪ್ರವೇಶ, ಶಿವಪೂಜೆ, ಅವರೂಪದ ಹೆಣ್ಣು ಬಣ್ಣರಂಗ ಪ್ರವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ.
7. ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಪ್ರವೇಶ, ನಿರ್ಗಮನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.
8. ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ನಾಟ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.
9. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಂಡಗಳು ನವರಸಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ.
10. ಒಂದು ಅಂಶ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡ ನೆನಪಿಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಅಂಶವನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ಆ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಶಾಂತ ವೀರರಸಗಳ ನೈತಿಕ ಹಾಗೆಯೇ ಹಾವ ಭಾವ ಅಭಿನಯ, ಮುದ್ರೆ ಸ್ವರಧಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಅದು ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
11. ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಡ್ಡೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ತಂಡಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದು ಒಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
12. ಪಾತ್ರದ ಗೌರವ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದ.
13. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲು ಗಂಟೆಗೆ ಇಳಿಸುವಾಗ ಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ದಕ್ಷಾದ್ಧರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರುವ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಈಶ್ವರ ಗೌರವ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಇದೇ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಭ್ರುವಾಹನನ ಪ್ರವೇಶವಾದಾಗ

ಉತ್ತಮ ಮಣಿಮುರದರಸನ ಚಾವಣಿ ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದೊಂದಿಗೆ ದೂತಿ ಬಂದು ಅರ್ಜುನ ಬಂದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇ ಹೌದೇ ಯೆನ್ನಯ ರಮಣ ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ರೂಪಂಗವಾದಂತೆ ಆಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಒಳಗೆ ಹಾಗೆಗೆ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಂಗದ ಜೀವಾವೇಶ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ದೂತಿಯರ ಸಂವಾದದ ಭಾಗ.

14. ಓದಿ ಹೇಳಿದ ಪಾತ್ರ ಪಂಚಯದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಆಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದು ಇಂದು ಮಹಿಳೆಯರು ಯಕ್ಷಗಾನದತ್ತ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂಡದವರು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಮೈ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ರಸದೌತಣವನ್ನು ಉಣ ಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ದಿನದ ಪ್ರದರ್ಶನ ವ್ಯಕ್ತಿನಿರತ ಮೇಳಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಬರಗಿರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಯಕ್ಷೋತ್ತಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಪಾಕಿ ಇದನ್ನು 25 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಮರಣ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಶಾನೂಪು ಶಾಲೇಶನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವ ವಿಚಾರ ಯಕ್ಷೋತ್ತಮ.

(ಎ.ಸೂ. ಒಂದು ವರ್ಷವಾಕ್ 1% ಗಂಟೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಎರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 1% ಗಂಟೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ತ್ರಿಧರ ವಾರ್ಡ್
 "ಶಾರದಾ ಭವನ", ಕೆ.ಆರ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಂಗಳೂರು-575 002.
 ದೂರವಾಣಿ : 9686929110

ಯಕ್ಷ ಮಹಾಶಿಲೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಪಾಯ (ಬಯಲಾಟವು), ಪಡುವಲಪಾಯ (ಕರಾವಳಿ ಸೀಮೆ) ಎಂಬ ಎರಡು ಪಾಯ (ರೀತಿ)ಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಟ್ಟು, ಸಣ್ಣಟ್ಟು, ತ್ರಿಳಕ್ಷ ಪಾರಿಪಾತ, ರಾಧಾನಾಟ, ದಪ್ಪಿನಾಟ, ಕರಾವಳಿ ವೊದಲಾದ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು, ಬರಗಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರಗಳಿದ್ದು ಕರಾವಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂದಲವಾಟ ಮತ್ತು ತೋಟು ಗೊಂಬೆಯಾಟಗಳೆಂಬ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂಡಲಪಾಯದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ. ಬಯಲಾಟವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಹೋಲುವಂತೆ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮತ್ತು ಮುಮ್ಮೇಳಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಪಟ್ಟುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದು ವಿಕೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗ ಪಟ್ಟು ಮತ್ತು ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳಗಳ ಅಂತರಿಕ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ತಾಸ್ತೀಯ ಅಥವಾ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮೂಡಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಾಸ್ತೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಜಾನಪದವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಧಿಪಾತ ಚೌಕಟ್ಟುವುಳ್ಳ ಪಡುವಲಪಾಯವು ತಾಸ್ತೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎನ್ನುವುದರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿದೆ.

ಇದೀಗ ಈ ಅಂತರ್ ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇವತ್ತೆದನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ. 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ - 2016'ನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂಜಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದೆ. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ ಡಾ. ತಾರಾನಾಥ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಜತೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಭಾಗವಹಿಸಿರುವುದು ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟೂ ಮೆರುಗು ನೀಡಿದೆ. ಎರಡೂವರೆ ದಶಕಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದ ಈ ರಜತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾ ವಿಜೇತರಾದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿರುವುದೂ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉಪಕ್ರಮ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಬದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. ಈ ರಜತವರ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಭಿಯಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸೋಣ.

ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ
'ವಿದ್ಯಾ' ಕದ್ರಿಕಂಬಳ ರಸ್ತೆ
ಬಿಜ್ಜೆ ಮಂಗಳೂರು-575004

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, 'ಕಾಲೇಜ್ ಡೇ'ಗೆ ನನ್ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ವೀರಕೇಸರಿ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಕಾಲೇಜು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಪಾತ್ರವನ್ನ ನೀಡಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಕಾಲೇಜು ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಿದ್ದವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದಾಸ್ ಆಡಿದ್ದ ಮಾತು ಈಗಲೂ ನೆನಪಿದೆ. "ಪಾವಂದರೆನ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಡಪಂದ ಬೇತೆ ಓಲು ನಡಪುನು? ಖರ್ಚಿ ಎತ್ ಪನ್ನೆ ಕೊರ್ಪೆ". ಆ ವರ್ಷ ಕೇವಲ 880 ರೂ. ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ (ಡ್ರೆಸ್ ಬಾಡಿಗೆ, ಓಮ್ಮೇಳ ಸೇರಿ) ನಾವು ಅಟ ಆಡಿದ್ದೆವು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ 'ಮಾಯಾ ತಿಲೋತ್ಸವ' ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ಒದಗಿತ್ತು.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಲಾ ಕಾಲೇಜಿನವರ ಆಟಕ್ಕೆ ಬಿಬಿಎಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಅತಿಥಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳು ನಾನು ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಇದೇ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಅಂದು ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷವೂ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿ.

ಶ್ರೀ ನಟರಾಜ್ ಅವರು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿನಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಹಾಗೂ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಆಸಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ತಂಡ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ, ದುಡ್ಡು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡ ಕಟ್ಟುವುದು ಯಾಕೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಆಗ ಆರಂಭವಾದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವು ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು ಅಲ್ಲಿ ಅವರೂವಕ್ಕೆ ಕಾಲೇಜು ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಆದದ್ದು ಇದೆ. ಕೂಗಗಳತೆಯ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ ಹಾಗೂ ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿಯವರ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ನಿರಂತರ ಮೂರು ವರ್ಷ ತಂಡವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಮೂರನೇ ವರ್ಷ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದಿತ್ತು. (ಪೂರ್ಣ ಮಹಿಳಾ ತಂಡ)

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂದು ಯಕ್ಷರಂಗದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೂರಾರು ಕಲಾವಿದರು. ಈ ಕಲೆಯ ಅರಿವು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಯಕ್ಷಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಆಗಿತ್ತೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಹತ್ತಾರು ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಯಕ್ಷರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡಲು 'ಪ್ರವೇಶ ವೇದಿಕೆ'ಯಾಗಿದೆ.

ಕಾಲೇಜಿನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಥ ಸಂಘಟಕ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು

ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಟೀಲು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಹೊರಟಿರುವ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆ. ಈ ಎರಡು ಮೇಳಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ. 2015-2016 ರ ತಿರುಗಾಟದಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳ ಕಾಲಮಿತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಯಿತು. ಸುಂಕದಕಟ್ಟಿ ಮೇಳವು ಹರಕೆಯಾಟದ ಮೇಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಎಡನೀರು ಮೇಳವು ತನ್ನದೇ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಬಪ್ಪನಾಡು, ತಳಕಲ, ಭಗವತಿ ಮೊದಲಾದ ಮೇಳಗಳು ತುಳು-ಕನ್ನಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.

ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೊಸನಗರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದ ಮೇಳ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಕಾಲಮಿತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಕೊಲ್ಲೂರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದಲೂ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಮೇಳವೊಂದು ಹೊರಟಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಿಂತು ಹೋದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಳವು ತುಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಸುರತ್ಕಲ್ ಮೇಳ ಕೂಡ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಕದ್ರಿ ಮೇಳ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಏಳು ಬೀಳುಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆ ಗೈದಿದೆ. ಮಂಗಳಾದೇವಿ ಮೇಳ, ಪುತ್ತೂರು, ಮಧೂರು, ಕುಂಬಳೆ ಮೇಳಗಳು ಹಿಂದೆ ತುಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ತಿರುಗಾಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂದುಹೋಗಿವೆ. ಮೂಲ್ಕಿ, ಇಚ್ಚನಾಪಾಡಿ, ಕೊರಕ್ಟೋಡು, ಕಲಾವಿಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಳಿದಿರುವ ಮೇಳಗಳೆಲ್ಲಾ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಟೆಂಟು ಮೇಳವಿಲ್ಲ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ

- ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ
- ನೂರಾರು ನೂತನ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ.
- ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂಡೆಯ ಕಲರವ ಕೇಳುವಂತಾಯ್ತು.
- ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೀರ್ಮಾನಗಳು - ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ!
- ಹಳೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಲ್ಪ
- ಹೊಸ ಹೊಸ ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ.
- ಪರಂಪರೆಯ ನೃತ್ಯ, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೊಸ ಮೆರುಗು.
- ಸಮಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಒತ್ತು - ಕಾಲಮಿತಿಯ ಗತ್ತು.

ಇವೆಲ್ಲ ಗಮನೀಯ ಅಂಶಗಳು

ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾಲದ 'ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ'ವನ್ನು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಿದ ಪೂಜ್ಯ ಖಾವಂದರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅನುಗ್ರಹ ನಿರಂತರವಾಗಿ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ತಂಡಕ್ಕೆ ಇರಲಿ.

ನವನೀತ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕದ್ರಿ
ಪ್ರಸಾರಾಧಿಕಾರಿ
ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

ಯಕ್ಷ ಮಾಟ

ಋಷಿ ಗುರುಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಓದುವಾಗ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಅಥವಾ ಕಾಣಿಸುವ ಅಜ್ಞಾತ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಇನ್ನಿತರ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಅಧಾರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದೂ, ಓಳೆಯ ಹವ್ಯಾಸ. ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕನ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುವ ಪೀಡೆಗಳೆಂದರೆ ಲಯಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳ ಉಚ್ಚರಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷವಿರುವುದು ಈ ಎರಡೂ ವಿಚಾರಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಲಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮೋಹಕ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷವಿರುವ ಪುಷ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆರಡೂ ಪ್ರತಿಸಂನೀಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಲೋಕನದಿಂದ ಇವೆರಡನ್ನೂ ದೂರ ತಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು. ಎಲೆಯ ಪ್ರಾಯವೇ ಸಾಧನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಯ ಸಂದ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅತಿಯಾದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದೀತು. ಅಭಿನೇತಾರನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು ಏನೆಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಪಣ'ದ ವಿವರಣೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಉತ್ತರಾ- ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸಾಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತ್ಯಾ-ರಂಗದ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು (ಆಶ್ರಮಿತ್ಯಾಸ), ಗೃಹಣ-ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು (ತಿಳಿಯುವುದು), ಧಾರಣ-ಕಲಿತವುವುದು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು, ಜ್ಞಾನ-ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಿಸು(ಚಿಂತಿಸು)ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿರಬೇಕು.

'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಸಂಪದ

ಕಲಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಂಡು ಕಲೆಯೆಂದೇ ಜನಜನಿತವಾಗಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನದ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರಭೇದವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ, ಮೂಲ ತತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡದೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲೆಯಾಗಿ ವಿದ್ವಜನರ ಹಾಗೂ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತೌಳವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೊಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತದಂತಹ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ವಾಚಿಕೆಗಳೆಂಬ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ನೀತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಪುರಾಣ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದೆ ಬೇರೆಮೇ ಉದ್ದೇಶಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ಕೂಡ ಅಪಸ್ವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ತಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅವರವರ ನಿಲುವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಬಯಸಿರುವುದೂ ಕೂಡ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಹಿಂದುಳಿದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಜನರಿಂದ ಜನಪದವಾಗಿ ಬಂದಂತಹ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವೂ ದೇವಳಗಳ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಕಲೆ. ಆದರೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜವು ಕಲೆಯನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ, ಅದರ ಕುಂಟುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಕಲ್ಪನೆ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುಂಟುವಿಕೆಯ ಚಿಂತಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಶಾದಾಯಕ ಉತ್ತರದ ಸಹಕಾರವನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 1990ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಯಂ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಟ್ಟದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ"ದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿರುವುದು ಇದೀಗ ಚರಿತ್ರೆ. ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿಕೆಗೆ, ಬದಲಾವಣೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪಣತೊಟ್ಟಿರುವುದು ಹೌದಾದರೂ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನ ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಾಯಕರ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ಕೂಡಾ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲದೇ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅವಕಾಶ ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಕಾಣುವ ಪ್ರಮೇಯ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಆಗಿದ್ದರೂ ವಾಕ್ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ವಾದ-ಪ್ರತಿವಾದಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಆಸಪಾಟಿನ ವಿವಿಧ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಅಂದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ ನಟರಾಜ ಕೆ. ಎಂ. (ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಾಲಿಸಿಟರ್ ಜನರಲ್) ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ ಕಜೆ, ಹಿರಿಯ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸದಸ್ಯರು, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇವರ ಕಲ್ಪನೆ ಸಾಕಾರವಾದುದು. 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೆ 14 ಕಾಲೇಜುಗಳ ತನಕ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ದಾಮಿಲಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ

ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ದಿ. ಮಂಜುನಾಥ ದಾಮೋದರ ವೈಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಶಾಶ್ವತ ಫಲಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದವರು ಭಾರತ ಬೀಡಿಯ, ಅಂದಿನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ, ದಿ. ಬಿ. ಗಣಪತಿ ವೈಗಳು. ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಅವರಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕೂಡ ಹೆಮ್ಮೆಯನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ನಟರಾಜರು ಕೂಡ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರಾದ ಕೊನೆಯೋಟ ರಾಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಫಲಕವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿರುವ ಪದ್ಮ ವಿಭೂಷಣ ಪೂಜ್ಯ ಡಾ|| ಡಿ. ವಿರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಡೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಕಲೆಗೆ ಅವರ ರಾಜಾಶ್ರಯ ದೊರೆತಿರುವುದು ಕೂಡ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಹೋದರ ಶ್ರೀ ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಡಿ. ಅವರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ರಜತ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಯಿತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ತಂಡವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ಆಯಾಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತೀರ್ಮಾನರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳು ಕೂಡ ಚಿಂಡೆ, ಮದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದದ ಮಧ್ಯೆ ತಾವು ಇದ್ದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭ ಮತ್ತು ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕೊಡುಗೆ ದಾನಿಗಳು, ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಿದ ಮಾಧ್ಯಮದವರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಟುಡೆಂಟ್‌ಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದವರು, ಹಿಮ್ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರೆಲ್ಲರೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ 25 ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಪಾಲುಧಾರರಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸಾಧನೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಾ, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ತಂಡಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಾ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್‌ಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಡಾ. ದಿನಕರ್ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿವರು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಮೆರುಗು.

ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೋರ್ವರು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ತಂಡಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ಕೋಳೂರು. ನಂತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡಗಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷ ತರಬೇತುದಾರರಾಗಿ ಬಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ತಂಡವನ್ನು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸಿ, ಇದೀಗ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸೊಗಡನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಿಗೂ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿ, ಮಹಿಳಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಸಕ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ತಂಡಗಳನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ, 2014-15 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 'ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ರೈಯವರು ಕೂಡಾ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಕೊಡುಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರ.

ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಾಸ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಕೇಶ್ ರೈ ಅಡ್ಡ, ಇದೀಗ ಉದ್ಯೋಗ ನಿಮಿತ್ತ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರುವ ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ರಾವ್ ವೇಜಾವರ ಇವರಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಾಗಲು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಕೊಡುಗೆ. ಇವರಲ್ಲದೇ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಇಂದಿನ ಅದೆಷ್ಟೋ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕೂಡ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಬೆಳೆಸಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಸಂಪದದ ಕೊನೆಯ ಮಾತು

ಹೌದು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಮಾನದಂಡದ ಆಶಯವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬೇಕೆತ್ತು ಎಂದನಿಸುತ್ತದೆ. ಪದವಿಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪದವಿವಿಭಾಗಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ದಶಂಬರ ತಿಂಗಳಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಆಗಮಿಸುವ ತಂಡಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟು ಇರಲಾರರು. ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತರಬೇತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡ ಬಾರದೆ ಇದ್ದುದು ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಏಳು ಬೀಳುಗಳಾಗಿವೆ. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚಗಳು ವಿರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ದೇಣಿಗೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಕಲೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಬಲಶಾಂತಿ ಇದ್ದಾಗ ಕಲೆಗೂ ಗಟ್ಟಿತನ ಬರಬಹುದು. ಸಮಾರೋಪದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಪೂಜ್ಯ ಖಾವಂದರ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ಇದನ್ನು ನಿರಂತರ ನಡೆಸುವಂತಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು. ಸಹಕಾರದ ಧರವೆನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯು ಅಜರಾಮರವಾಗಿರಲೆಂಬ ಹಾರೈಕೆ.

ಸಾಯನಾಥ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ತೆಂಕು ಲಿಖ್ಣು ಯಕ್ಷಗಾನದ ನ್ಯಾಯಾಸನ

ತೆಂಕುಲಿಖ್ಣು ಯಕ್ಷಗಾನವು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮೇಳಗಳು ಹತ್ತಿವತ್ತು ಮಂಡಳಿಗಳು, ದ್ವಿಗಣಿತವಾದ ನೂರಾರು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ತಂಡ, ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ತೆಂಕುಲಿಖ್ಣು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೊಂಬೆಯಾಟವೆಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು, ಕೂಡಾಟಗಳು, ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು, ಕಮ್ಮಟಗಳು, ತರಬೇತಿ ತಿಬ್ಬರಗಳು, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ ಮತ್ತು ಪದವಿ ತಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒ.ಎಚ್.ಡಿ. ಮತ್ತು ಡಿ. ಲಿಟ್ ಪದವಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಪುಸ್ತಕ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕೂಡ ಮುದ್ರಣವಾಗಿವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿವೇಚನೆ, ಬಣ್ಣಾರಂಕಿ, ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಪಾಠಗಳು, ನೃತ್ಯಾರಂಕಿ, ರಂಗತಂತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರೌಢ ವಿಚಾರಗಳು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು, ಕಲಾವಿದರುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಮಂದಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕವಾಗಿ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟವೆ.

ರಜತ ಹೆಜ್ಜೆ

ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ಜೀವವೊಂದು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದ ಬಳಿಕ ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮಣ್ಣು, ಗೊಬ್ಬರ, ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಪೋಷಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನು ಸಾಧಕನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ನೀರರಿಯುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಸಸಿಯ ಮಹತ್ವ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದು ಅದು ನೀಡುವ ಫಲದಿಂದ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದ ವೇದಿಕೆ ದೊರೆತಾಗ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು ಮಂಗಳೂರಿನ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಯೋಜಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದು "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ".

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕಿಂದು ರಜತೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ. 25 ವರ್ಷಗಳ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದರೆ ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ವೇದಿಕೆ. ಕಾಲೇಜು ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮುಖೇನ ಬೆಳೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗೀಳು ಹಚ್ಚಿದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಈ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯವೇ ಆಗಿದೆ. ನನಗೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೂ ಬಹು ಹತ್ತಿರದ ನಂಟು. ಸಂ ಸುಮಾರು ಕಳೆದ 2 ದಶಕಗಳಿಂದ ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಸಂಘಟನಾ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸಂಘಟಕನಾಗಿಯೇ ಬಹು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡವನು. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಶ್ರಮ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಬಹುದಿನಗಳ ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿ, ಈ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ, ಬೋಧಕವರ್ಗ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕಲಾಪೋಷಕರೂ ಜೊತೆ ಸೇರುವ ಕ್ಷಣ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಈ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂಡವನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆರಳು ಆವರಿಸಿದಂತೆ, ಯಾವುದೇ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಟೀಕೆಗಳು ಸಹಜವೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಎಷ್ಟೇ ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅನುಭವಿಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಶ್ರಮಿಸಿದೆ. ಅತಿಥಿ ತಂಡಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ವೇದಿಕೆ ನೀಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ತನ್ನಲ್ಲೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಛಾಪನ್ನು ಕಾಟುತ್ತಾ ಬಂದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ್ದು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ತೀರ್ಮಾನ ಘೋಷಣೆಯ ಮೊದಲು ಕಾಲೇಜಿನ ಅತಿಥಿಯ ತಂಡವೂ ಕೂಡಾ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಂದು ಅಪ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕೂಡಾ 2-3 ಸಲ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆ ತಾನೂ ಬೆಳೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆದೂಗಲೇ ಬೇಕು. ಕಾಲೇಜಿನ ಇಂತಹ ಕಲಾಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿ ಕಾಲೇಜು ತಂಡಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದೆ. ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ತಂಡ ಮೂರು ಬಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ತೃತೀಯ, ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನೂ, ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು ತಂಡವು ತೃತೀಯ ಬಹುಮಾನವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಎಲ್ಲರ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಬಲದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಮಾತಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಕಲಾವಿದರು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಈ ವೇದಿಕೆಗಾಗಿಯೇ ಪಳಗಿದವರು. ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ದಿನದ ಉತ್ಸವವಾಗದೆ, ಆಸಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ತಿರುವು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತೀರ್ಮಾನರನಾಗಿಯೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಆತ್ಮ ತೃಪ್ತಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲೂ ಹರ್ಷವಿದೆ. ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಶತ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ದಾಟಲಿ, ಕಲಾ ಪೋಷಣೆಯ ಈ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ
ಸಂಚಾಲಕರು, ಹವ್ಯಾಸಿ ಬಳಗ ಕದ್ರಿ (೦), ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಸ್ತುಗಳೆಣಿಸಿ

ಗಿಣ್ಣೆ, ಕಾಲು ಚೀಲ (ಸಾಳ್), ಒಳ, ಹೊರ ಇಪ್ಪಾಡು ಮತ್ತು ದಗಲೆ, ಲಂಗ, ರವಕೆ, ಎದೆಬೆಂಟು, ಸೀರೆ, ಬಾಲ್ ಮುಂಡು, ಸೋಗವಣಿ, ತುಂಡುಸೋಗವಣಿ ಜಾಕೆಟ್, ಬೆಂಸಾಲು (ಬೆನ್ನ ತಾಲು), ನೆರಿ, ದೇವಿಯ ನೆರಿ, ಬಟ್ಟೆಯ ತಾಲು (ಪೀಸು), ಹನೂಮಂತನ ಚೋಲೆ, ಜಾಂಬವಮತನ ಚೋಲೆ, ಸಿಂಹ, ಪುಲಿ, ಕರಡಿಯ ಚೋಲೆಗಳು ಜಾಸ್ತಾದ ಒಟ್ಟೆ ಅಂಜುಗಳು ಮತ್ತು ಕೈ ಪರದೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಆಧರಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಡಾಟು, ವೀರಕನಿ ಡಾಟು, ಜಾಲರಿ ಡಾಟು, ಕೈಕಟ್ಟು ತೋಳ್ಕಟ್ಟು ಧುಜ ಕೀರ್ತಿ, ದಂಜಿ, ಎದೆಪದಕೆ, ಗುಂಡದ್ದಿಗೆ, ಅಡ್ಡಿಗಿ, ಕರ್ಣಪತ್ತೆ, ಓಲೆ, ಕೆನ್ನೆಪೂ, ಕೊರಳಿನ ಪಾರ ಜಾಗೂ ಕೈದಾಗವೆ, ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿ ವಗಡಿ, ಓಲೆ ವಗಡಿ, ಕೋಲ್ ಕಿರೀಟ (ಸೂಂಬೆ ಕಿರೀಟ) ಕೇಸರಿಕಟ್ಟು (ತದ್ದೆಕಿರೀಟ), ಮುದಿಕಿರೀಟ (ಧಿಮನ ಮುದಿ), ಹನುಮಂತನ ಮುದಿ(ಬಟ್ಟಲು ಕಿರೀಟ), ಕುಶಂಕಿರೀಟ (ಶೂರ್ವಸಮಿಯ ಕಿರೀಟ), ಚಕ್ರ ಕೇಸರಿಕಟ್ಟು(ಧರ್ಮರಾಯನ ಕಿರೀಟ), ನಾಟಕೀಯ ಕಿರೀಟ, ದೇವಿಯ ಕಿರೀಟ, ದೇವಿಯ ಕೈ, ಕುರಾಯಿ, ಕಿರೀಟ, ಕೊಂಬು, ಪೇಟ ಜಾಗೂ, ಸಿಂಹ, ಪುಲಿ, ಕರಡಿ, ಕುರುಗಳ ಮುಖವಾಡಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಸ್ತ್ರೀ- ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳ ಟೋಪನ್ (ಕೃತಕ ಕೂದಲ ಹೊದಿಕೆ) ಗಾಳಿ, ಕೆನರ (ಉದ್ದ ಕೂದಲ ಹೊದಿಕೆ)ಗಳು, ಮೀಸೆಗಳು, ಗದ್ದೆ, ಐಳಿ ಟೋಪನ್, ಗದ್ದೆ ಮೀಸೆಗಳು ಕೂಡ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಆಯುಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಶಾಂ, ಧನುರ್ವಾಗಾ, ಗದೆ, ದಂಕ, ಪರಶು, ತ್ರಿಶೂಲ, ಚಂದ ಮುಂತಾದ ಸಿಕ್ಕ ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಕನುಂಕಲ, ನಾರದ ಚಟಕೆ, ರುಡ್ಡಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ, ಕೂಮಾಲೆ, ಸರ್ಪ, ಓಲೆ(ಲೇಖನ) ಕಾಲ್‌ಪಟ್ಟುನ್ (ಮೋಕಾಲಿನಿಂದ ಕೆಳವಾದದ ಮನೆಗಂಟಿನ ಹೊಲಗೆ ಉಬ್ಬುವ ಒರೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ್ಟಿ) ಮಾವಿನ ಕೊಟ್ಟಿನ ಗೊಂಚಲು, ದೊಂದಿ, ರಾಳ, ಪರದೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಕ್ಷೋತ್ರವ: ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ನಡೆ

ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ರವ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರತಿವರುಷ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ "ಯಕ್ಷೋತ್ರವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ" ಆ ನಿಮಿತ್ತ ಒಂದು ಆವಲೋಕನ.

ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಡಾ|| ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರಾಜಾಶ್ರಯ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದ ನಾಡಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವರು. ಅಂದು 1990 ರಲ್ಲಿ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಪೂರ್ಣ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದ-ಅಂತರ್‌ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

1974ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ 15 ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನೆರವೇರಲು ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒದಗಿತು. 1989 ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಫಿಶರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ತಂಡವು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಆ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಮಧ್ಯಳೆಯ ನಾದ, ಚೆಂಡೆಯ ಅಭ್ಯರ ತಾಳ ಮೊಳಗಿತು. ನಾಟ್ಯಭವನಯದ ಮೋಡಿ ಅಂಟಿಗಾಲಿಕ್ಕುವಂತೆ, ಬಣ್ಣದ ರಂಗು ಹೊಂಗಿರಣವಾಯಿತು. ಇಂದಿಗದುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿತ ಕಿರಣ.

ಆಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಕಜೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸೆನೆಟ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಯಂ. ನಟರಾಜ ಅವರು ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಸಂಘಟನೆ-ಸಂಚಾಲಕತ್ವದ ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಬೋಧಕ ವೃಂದದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಯನ್. ಜೆ. ಕಡಂಬ, ಪ್ರೊ. ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಡಾ|| ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರ, ಡಾ|| ಪಿ. ಡಿ. ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್, ಡಾ|| ತಾರಾನಾಥ್, ಸಾಯಿನಾಥ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು, ನರೇಶ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು, ದಿ|| ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್ ತುದಿಯಡ್ಡ ಇವರೆಲ್ಲರು ತ್ರಿಯಾಲಿತವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ ಸಿದ್ಧತೆ, ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮುಕ್ತಾಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತೊಡಗುವವರು ಕಚೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಆಜಿರಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನವಿದ್ದು, ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಗಿ ನಾಗರಾಜ, ವಿಶ್ವನಾಥ ಮೊದಲಾದವರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶೈಲಜಾ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಆಮೇಲೆ ಬಚ್ಚಿ ರಾಘವ ದಾಸ್ ವೇಷ ಭೂಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. 1998 ರಿಂದ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತ ಬಂದವರು ಹವ್ಯಾಸಿ ಬಳಗ ಕದ್ರಿ (ಬಿ) ಇದರ ಸಂಚಾಲಕ ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ.

ಹಿರಿಯರಾಗಿರುವ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ ರಾವ್, ಡಾ|| ಎಂ ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ, ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ, ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ ಕದ್ರಿ, ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೂಡ್ಲು, ಜಿ. ಕೆ. ಭಟ್ ಸೇರಾಜೆ ಮೊದಲಾದ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಗೌರವಾನ್ವಿತರು ಯಕ್ಷೋತ್ರವದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಲಹೆ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವಾಗ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಆ ಮುಖೇನ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ಗೋಚರಿಸಿದ್ದು ಇದೆ. ಸುಧಸ್ಥ ಸುದರ್ಶನ, ಬಭ್ರುವಾಹನ, ತರಣಿಸೇನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಜೃಂಭಿಸಿವೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಪರಿಣಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗದಾ ಪರ್ವ, ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಸವಾಲಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿವೆ. ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ರುಕ್ಮಾಂಗದ, ವಧುವೈಶಾಲಿನಿ, ತಾಮ್ರಧ್ವಜ, ಭಾರ್ಗವ ವಿಜಯ.

ತ್ಯಾಲೋಕ ವಿಜಯ, ನೀಲಧ್ವಜ ಕಾಳಗ, ಮುಖಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 90 ನಿಮಿಷಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಂಡಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮಧ್ಯೆ 15 ನಿಮಿಷಗಳ ವಿರಾಮವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಗಾರರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ತಂಡದ ಮುಖೇನ ಗರಿಷ್ಠ ಏಳು ವೇಷಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಎಂಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರ ತನಕ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳಲ್ಲೂ ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವೇಷಗಳೇ ಇದ್ದವು. ಬಣ್ಣದ ವೇಷ, ರಾಜ ವೇಷ, ಪಗಡಿವೇಷ, ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷ, ಹಾಸ್ಯ ವೇಷ ಈ ಐದು ವೇಷಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಡ್ಡೋಲಗದ ಕ್ರಮಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ರೂಢವಾದವು, ಇಂದಿನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಸಭಾಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಕೃಷ್ಣನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಹನೂಮಂತನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಹೆಣ್ಣು ಬಣ್ಣ, ಬಣ್ಣದ ವೇಷದ ಕ್ರಮಗಳು, ಶಿವಪೂಜೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಹೋದವು.

ನಾಟ್ಯ, ಮಾತು, ಶೈಲಿಬದ್ಧ ಅಭಿನಯ, ಭಾಷಾ ಶುದ್ಧತೆ, ಸ್ವರಭಾರ, ಶ್ರುತಿ, ಒಟ್ಟಿಂದದ ರಸನಿಷ್ಠತೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ಅಂಕ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲಿದೆ. ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿದ್ದವು. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರತ ಫಲಕವನ್ನು ಕೂಡಾ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಲವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾರಣ ಈ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ದಾಹ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಾಲಾ ವಿಮುಖರಾದವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನಕಲೆ, ಇಂದು ಯಕ್ಷಗಾನಾಸಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶಾಲಾ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆ ಬೆಳಗಲು ಹೆತ್ತವರ ಉತ್ಸಾಹ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಉತ್ತೇಜನ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಮಂಗಳೂರು ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದ - ಅಂತರ್‌ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿಯೇ ವರುಷ ಪೂರ್ತಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆಕಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಸಾಧಿಸಿ ಬರುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಂಬ ಭೇದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ತಂಡಗಳಿಲ್ಲ.

ಮಂಗಳೂರಿನ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ರವ ಸಂಭ್ರಮವು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಈ ನೆಲದ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಕರ್ಷಿತರಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಇಂದು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಮಾನ್ಯರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರೇ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾಲೇಜುಗಳ ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಲೇಖನದ ಲೇಖಕನಿಗೂ ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವುದು ಗಮನೀಯ ವಿಚಾರ. ವರ್ಷಾಂತ್ರಿ 10-14 ತಂಡಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ 2000ನೇ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೋ, ಇಬ್ಬರೋ ನುರಿತ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಹತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಂಡಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ 2000ನೇ ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಯುವ ನಿರ್ದೇಶಕರ, ಕಾಲೇಜು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವಂತಾಗಿದೆ, ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಲಿಬದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಉಜ್ವಲತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಅಗಮಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು, ಅವರ ಪೋಷಕರು, ತಂಡದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು, ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರು, ಪ್ರಸಾದನ ಕಲಾವಿದರು, ತೀರ್ಮಾನಗಾರರು, ಗಣ್ಯ ಅಭ್ಯಾತರು ಸೇರಿದಂತೆ ಬಂದವರೆಷ್ಟೋ? ಸಾವಿರದ ಚರಿತೆಯದು. ಈ ರಜತ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ|| ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಟ್ಟನಾಡಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿವಿಗೆ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ಪ್ರೇರಣೆ

2016ನೇ ಮನ್ಮಥ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಈ ವರ್ಷ ನಾವು "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಪೂಜ್ಯ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಡೆಯವರು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಭಯಹಸ್ತ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮೂಜ್ಜರ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಹಾಗೂ ಡಾ. ಬಿ. ಯಶೋವರ್ಷರವರ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ, ಇಷ್ಟಲ್ಲದ ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಂಚಾಲಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸಂಘಟಕರಾಗಿ 1991 ರಿಂದ 1994 ರವರೆಗೆ ಪ್ರೊ. ಯನ್. ಜೆ. ಕಡಂಬರು, 1995 ರಿಂದ 2004ರವರೆಗೆ ಪ್ರೊ. ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು, 2004 ರಿಂದ 2014ರವರೆಗೆ ಡಾ. ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರರು, 2014 ರಿಂದ 2015ರ ವರೆಗೆ ಡಾ. ಪಿ. ಡಿ. ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್‌ರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂಘಟಕರಾದ ಡಾ. ತಾರನಾಥ್ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರವೇ ನಮ್ಮ ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದತ್ತ ಪಯಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

1990ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಕೆಲವೇ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃಂದ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದದ್ದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಕಲಾವಿದರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು.

1990ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಕಜೆ ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸೆನೆಟ್ ಸದಸ್ಯ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮುಖಂಡರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಯಂ. ನಟರಾಜರ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಎಂಬ ಅಂತರ್ ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ (ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು) ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. 1991ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ನಟರಾಜರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪಿ.ಪಿ ಹೆಗ್ಡೆ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಪ್ರಭಣೆಯಿಂದ ಜರಗಿದ್ದು ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ನೆನಪಿನಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿ ಹೊರಾಂಗಣ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಮಗಿಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ನನಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಮ್ಮದಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

1990ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 1991 ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಮೊದಲಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಸ್ಪರ್ಧಾರಹಿತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ 1990ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ "ಮಧುರಾ ಮಹೀಂದ್ರ" ಮತ್ತು 1991ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ "ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ" ಎಂಬ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವೀ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಕೆ. ಎಂ. ನಟರಾಜರ ಕೌರವನ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಬಿ. ಯನ್ ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆಯವರ ಭೀಮನ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರರವರ ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಿಜಾರ್‌ರವರ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ಯಶಸ್ವಿ ವೇದಿಕೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಂಡಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ವರ್ಷ ವರ್ಷ ತಪ್ಪದೇ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಸಕ್ತ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬರಬರುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಣಮಿಸಿತೆಂದರೆ ಮೊದ ಮೊದಲು ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಂಡಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೆರವೇರುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ತಂಡಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಲಾವಿದರು ವೃತ್ತಿ ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನರ ಅಭಿನಂದನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಕಳೆದ 24 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು 2500 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿತು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಶ್ರೀಮಂತ ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕರೂ, ಪ್ರೇರಕರೂ ಆತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖತಃ ಸಿಗುವಾಗ ಅವರ ಅಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಡಾ. ಎಸ್. ದಿನಕರ ಪಟ್ಟನಾಡಿಯವರು 1993ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಶ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ತಂಡಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಆಳ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಯುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದು, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ ನಮ್ಮ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

1995ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ರಾವ್, ಕೋಳೂರು ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿ ಇದರ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದು ಹಲವಾರು ಕಾಲೇಜು ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಇದೀಗ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ "ATTY" ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ತೆಂಕು ತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ.

1996ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಯತೀಶ್ ರೈಯವರು ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಇದರ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು ತದನಂತರ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

1998ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಕೇಶ್ ರೈ, ಅಡ್ಡ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು ಹಲವಾರು ಕಾಲೇಜು ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಇದೀಗ ಕಟೀಲು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದಶಾವತಾರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸಂತೋಷ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

2005ರ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನದ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ರಾವ್ ಪೇಜಾವರ ಇವರು

ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು 1990ರ ಮೊದಲು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗದಿದ್ದರೂ ಕಾಲೇಜು ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ, ಭಾಸ್ಕರ ರೈ, ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ, ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕೂಡು ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಇವರುಗಳು ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ. ಇವರಲ್ಲ ಕಳೆದ 24 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಹಲವು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಗೂ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಬೇಡಿಕೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ.

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 75ರಷ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗುರುಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕಲಾವಿದರು ಹಾಗೂ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯರು ಉದ್ಘಾಟಕರಾಗಿ, ಅಭ್ಯಾಗತರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ 24 ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ 3 ಮಂದಿ ತೀರ್ಮಾನರಂತೆ ಸುಮಾರು 65ರಷ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಗುರುಗಳು, ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರು ತೀರ್ಮಾನರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು 50ಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರು ಸ್ಪರ್ಧಾ ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನರ ಬಗ್ಗೆ ಚೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಬರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಘಟಕರು ಹಾಗೂ ಸಂಚಾಲಕರು ಸರಿದೂಗಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಕಲಹ ಯಾ ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಸ್. ದಿನಕರ ಪಟ್ಟನಾಡಿ ಹಾಗೂ ಕಛೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಾದ ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆ, ನಾಗರಾಜ, ವಿಶ್ವನಾಥ ಜಿ. ಕೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ "ಈ ಸರ್ತಿ ಈ ರಾಜ ಒಂಜಿ ವೇಷ ಪಾಡೋಡೆ" ಎಂಬುದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಜರಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನನಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರವೇಶ ನಾಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ಸ್ಯಾಮಂತಕೋವಾಖ್ಯಾನ" ಎಂಬ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ರಾಜವೇಷವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ದಿನ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದ ಕ್ಷಣ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ಶೀಲನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನು ಹವ್ಯಾಸಿ ಬಳಗ, ಕದ್ರಿ ಇದರ ಸಂಚಾಲಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ ಮತ್ತು ರಂಗ ನಿರ್ದೇಶಕ ಡಾ. ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಟ್ಟನಾಡಿ ಇವರ ಅನನ್ಯ ಸೇವೆ ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣ, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಚೌಕಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇದಿಕೆ, ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ತಂಡದ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಾಟ್ಯ ಕಲಿಸುವಿಕೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ರವಿ ಅಲೆವೊರಾಯಿ ಕೂಡಾ ಕಾಲೇಜು ತಂಡದ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಾಟ್ಯ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ ಉತ್ಸಾಹ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ದಾಮುಗಾಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಎಂಬ ನಮ್ಮ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮವು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಉತ್ಸವವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಉಳಿಯಲಿ, ಬೆಳೆಯಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸಂಭ್ರಮಿಸೋಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಈ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬಿ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಜಿ
ಕಛೇರಿ ಅಧೀಕ್ಷಕ
ಶ್ರೀ. ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ

ಯಕ್ಷ ಕಲಾರ್ಣವ

ಕಾನೂನು ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಸಕಲರೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಸಧರ್ಮ. ಅನಂದ ತುಂದಿಲರಾಗಿ ಜೀವನ ಯಾನವನ್ನು ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ಸರಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದಾಗಿ ಇದ್ದು ಕಲೋಪಾಸನ, ಗಾನ, ತಾಳ, ಮಿಲನದ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಉತ್ಸವ. ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ನಿಯಮ, ನೇಮವೇ ಸಜ್ಜನ ಕಲಾರಸಿಕರ ಆದರ್ಶ ಭಾವನೆ.

ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮೂಹವು ವರ್ಷ ವರ್ಷವೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದು "ಕಾನೂನು" ಮಾತ್ರ ಅಚಲ! ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದೃಢ ನಿಯಮ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅನನ್ಯ ಅನುಭವವೇ ಸಾಕ್ಷಿ!

ಇಂದಿನ ನೂತನ ಕಾಲೇಜು ಕಟ್ಟಡದ ಕಾರಣ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸತ್ಯ ಪಥ್ಯವಾಗದೆ ಇರದು. ಮಡಲಿನ ಚಪ್ಪರ, ಶುದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಬಯಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳದಿಂದ ಮೈ ಮನ ನವಿರಾಗಿಸುವ ಹಿಂದಿನ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಇಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಅದು ಸುವರ್ಣ ಯುಗದ "ಗತವೈಭವ" ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಲಾಗದು.

ಒಂದೇ? ಎರಡೇ? ಹಲವಾರು ಮಂಡಳಿಗಳು, ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಆವ್ಯಾಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ನಾವು ಭಾಗ್ಯವಂತರನ್ನೆದೆ ಎದಿಯಿಲ್ಲ! ಬೇಕು ಎಂದರೂ ಸಿಗದ ಸುವರ್ಣ, ವಿಫಲ ಅವಕಾಶಗಳು, ಕಛೇರಿ, ಗಾನ, ನೃತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಯೋಜನೆಯಂತಹ ಕಲಿಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಾದಾತೀತ ಸತ್ಯಗಳು, ಅನುಭವದ ರಂಗಗಳಲ್ಲವೇ? ಹಣಕೆತ್ತು ಪಡೆಯಲಾಗದ ವಿಚಾರ ಹಲವಾರು ಇವೆ. "ಬಯಸದೇ ಬಂದ ಭಾಗ್ಯ" ದಕ್ಕಲೂ ಪುಣ್ಯಬೇಕು. ಗುರುತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಯಕ್ಷಗಾನೇತರರು 'ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಯಕ್ಷನಿಧಿಗೆ ರಕ್ತನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಕಲೆಗೆ ರಕ್ತನಿಧಿಗಳಾಗಿ, ಎರಕ್ಕರಾಗದೆ ಅನುರಕ್ತರಾಗಬೇಕಾದುದೇ ಇಂದಿನ "ಧರ್ಮ" ವಕೀಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'ಕೀಲಿ' ಕೈಗೆ ನೀಡಿ ನ್ಯಾಯದೇವತೆ ಹಿಡಿತ ತಕ್ಕಡಿ ಸರಿದೂಗುವಂತಾಗಲಿ ನಾವು 'ಬೆಮ್ಮ-ತಕ್ಕಡಿ'ಗಳಾಗುವುದು ಬೇಡ.

ಯಚ್. ಜನಾರ್ದನ ಹಂದೆ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ಣಾಟಕ ಯಕ್ಷಧಾಮ, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಕನ್ನಡ ಕಲಾರ್ಣವ ಪ್ರಸಾರಣ ಕ್ರಿಯೆ

ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಪ್ರಸಾರಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಂದರೆಗಳಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಿರೀಟ, ತೋಳ್ಕಟ್ಟು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹಗ್ಗ ದಿಗಿಯಾಗಿ ಯಾತನೆ ಅನುಭವಿಸುವುದು, ಕುಣಿದಾಗ ಕಿರೀಟ ಜಾರುವುದು, ಆಧರಣಗಳು ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದು, ಹಗ್ಗಗಳು ನೇತಾಡುವುದು- ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟುವ ಆಯ ಕಟ್ಟು ಕೂಡಾ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಸಾರಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನೆನಪಿನಂಗಳದಲ್ಲ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ

ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಅದೇನೋ ವಿಶೇಷವಾದ ಮಾಂತ್ರಿಕತೆ ಇರಬೇಕು. ಸದಾ ಹೊಸತನಕ್ಕಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ಜೀವ ಚೈತನ್ಯ ಇರಬೇಕು. ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ, ಖಾವಂದರು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಪ್ರತೀ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುತ್ತದೆ, ವೈಸಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಹುಶಃ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೊತ್ತಿರುವ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆದ ಕಾರಣವೋ ಏನೋ, 1990-91ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಾಯಕನಾಗಿ ಚುನಾಯಿತನಾದಾಗ ಏನಾದರೂ ಹೊಸತನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕನಸು ಮೈ ಮನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಡಾಲ್ಪಿಂದಲೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಚೆಂಡೆ ಮದ್ದಳೆಗಳ ದನಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ರಿಂಗಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ನಟರಾಜ್, ಸುಧಾಕರ ಪೈ ಮುಂತಾದವರ ನೆರವಿನ ಹಸ್ತ ಸಾಥ್ ನೀಡಿತ್ತು. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಎನ್. ಜಿ. ಕಡಂಬರವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಮಾತುಗಳು, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥರ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ, ಮುದ ನೀಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಂದೆ - ಕಜ್ಜೆ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ ರವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆತ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ, ಶ್ರೀ ಕುಂಬಳೆ ಸುಂದರ ರಾವ್ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತು.

ಎಂಥಾ ಮುದವಿತ್ತು,

ಹರೆಯಕೆ ಎಂಥಾ ಮುದವಿತ್ತು,

ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಿನ್ನೂ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಿದ್ಧ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಭವ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡವಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಭಲಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಿತರ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜು ಕಾಲೇಜು ಆಲದಾಡಿದ್ದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಅವರಿವರನ್ನು ಬೇಡಿದ್ದು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 1000 ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಭಾಂಗಣ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ್ದು, ಹಗಲಿನಲ್ಲೂ ಯಕ್ಷಲೋಕದ ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಕ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು, ಅಬ್ಬಾ... ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಯೂ ಮೂಲ ಧನದ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಟರಾಜ್ ಮತ್ತು ನಾನು ಬೈಕಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಚಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ನಡುಗುತ್ತಾ - 'ಅನ್ನಠಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ' ಎಂದು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದೆದ್ದೆವು. ಬೀಡಿನ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಹಾಲು, ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶ್ರೀ ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್‌ರವರ 'ಜವನೆರ್, ಪೊಸ ಐಡಿಯ ಮಲ್ಲೊಡು, ಇಂಚಿನ ಪೊಸತ್ತ್ ಕಲ್ಪನೆ ಬೋಡು', ಎಂದಾಗ ಮತ್ತು ಇಳಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೂ ಮುಖದಲ್ಲೆ ಮಾಸದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿಕೊಂಡು ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಬಂದು "ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿ ನಾವು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ, ವೆರಿ ಗುಡ್. ಎಷ್ಟೇ ಹಣ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೂ ತಿಳಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ನಾವು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ" ಎಂದಾಗ ಮನಸ್ಸು ನಿರಾಳವಾಗಿತ್ತು.

ಕನಸಿನ ಕನ್ನರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿತ್ತು. ಒಂದು ಹೊಸ ಶಕೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ, ನಿಂತ ನೀರಾಗದೇ ಜುಳುಜುಳು ಹರಿಯುವ ನೇತ್ರಾವತಿಯ ಸಲಿಲಧಾರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೀಗ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ದಾಖಲೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕ್ಷಣ. ಸಾಧನೆಯ ಹೊನ್ನ ಮುಕುಟಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಗರಿ. ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ, ವಜ್ರ ಮಹೋತ್ಸವ, ಶತಮಾನದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಾಧಿಸಲಿ ಎಂಬ ಶುಭ ಹಾರೈಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರದ್ದು.

ಮಹೇಶ್ ಕಜ್ಜೆ
ವಕೀಲರು

(ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಚಾಲಕರು, ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 90)
ಕಳೆ ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಯ ಬಳಿ, ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಪುತ್ತೂರು

ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಆಯೋಗದ ಫಲಶ್ರುತಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮ ಒಂದು ಯೋಗ. ಆ ಯೋಗವು ಮಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಉಂಡವರು ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಸಂಘಟಕರಾಗಿ ಕಲಾ ಧ್ರುವ ತಾರೆಯರಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ 1990 ರ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿಯುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಸ್ವರ ಎತ್ತಿದವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಇತ್ತು. ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಡೇರೆ ಮೇಳಗಳೆಲ್ಲವು ಒಂದೊಂದೇ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾ ಬಂದವು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿವಿಗೆ ಮುಂದೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡಿತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನೆರವೇರಿದರೆ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿ, ಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿತು.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಡಾ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ 1990 ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉತ್ಸಾಹಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ದೋಧಕ - ಬೋಧಕೇತರ ವೃಂದ, ಹಾಗೂ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಸೇರಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪರಂಪರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆಯೋಜನೆಗೊಂಡಿತು, ಬೆಳೆವ ಸಿರಿ ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಶೈಶವದಲ್ಲೇ ಅಪಾರ ಜನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ದಾಖಲೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಅದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಇಂದು ನಾವು ಕಂಡ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.
- ಹವ್ಯಾಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಅಭಿನಯ, ನಾಟ್ಯ, ಮಾತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ.
- ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ನಡೆಯುವ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ವಿಚಾರ ಧಾರೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾಲೇಜಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ತೆಂಕು ತಿಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ.
- ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಮುಂದಾದವು. ಇಂತಹ ಪ್ರೇರಣೆ ಬಡಗು ತಿಟ್ಟಿನತ್ತಲು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.
- ಇಂದು ಮಕ್ಕಳ ತಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಲು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ.
- ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಆಗಮಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ತಂಡಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿ ಜಾಗೃತರಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

• ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪರಂಪರೆಯ ಉಳವಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದು ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿದೆ.

ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ

ಕುರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೀಭವಿಸಿದ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಕೌರವಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ನ್ಯಾಯ ಕಟೀಕಟಿಗೆ ಬಂದು ತಾವೆಸಗಿದ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮಾಡುತ್ತಾ ನ್ಯಾಯ ಬದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡುವ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ ಎಂಬ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಔಚಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು.

ದೇರಾಜೆ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿರುವ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶ್ರೀ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಲ್ಪಿಯವರು ರಂಗರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟೀಕಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬಣ್ಣದ ವೇಷದ ಯಕ್ಷರಾಗಮನ ಹಾಗೆಯೇ ಅಕ್ಷಯಾಂಬರ ವಿಲಾಸ, ದುಶ್ಯಾಸನ ವಧೆ, ರಕ್ತರಾಶಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನದ ರಸ ನಿಮಿಷಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು ಪ್ರದರ್ಶನವು ಕಳೆಯಲಿತು.

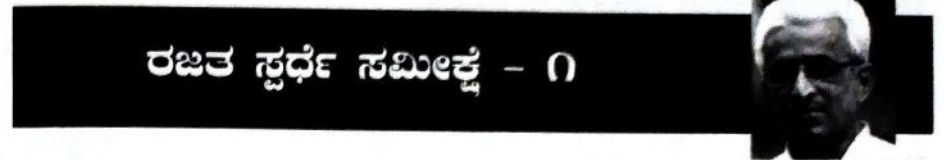
ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಆತಿಥೇಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ನಾನು ಈ ಬಾರಿ ಆಯೋಗದ ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕಂಡವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನು ನಾನೆಂಬ ಸಂತ್ಕೃಷ್ಟ ನನಗೆ. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ರಸದೂಟವಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡಾ ಮುಂದುವರಿದು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಲೆಂದು ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆ ಪುತ್ರಯ್ಯ
ಸಿಬ್ಬಂದಿ
ಎಸ್. ಡಿ. ಎಂ. ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಒಡ್ಡೋಲಗ

ತೆರೆಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಧರ್ಮರಾಯನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಅರ್ಜುನನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಮೊದಲಾದ ರಾಜನ ಒಡ್ಡೋಲಗದ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಈ ಒಡ್ಡೋಲಗಗಳು ಪ್ರಸಂಗ ಖೇಲಿಕೆಯ ಕಥಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು ಮೊದಲಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವೇಷಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರ (ಎಂಟು ಪಾತ್ರಗಳಿರುವ) ಒಡ್ಡೋಲಗ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ರಾಮನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಕೂಡ ತೆರೆ ಕುಣಿತದ ಮಾದರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ರಾಮನ ಜೊತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೂ, ಕಾರ್ತವೀಯ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆ ಅವರ ಪತ್ನಿಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ತೆರೆಕುಣಿತದ ವಿವಿಧತೆಗೆ ಸೇರಿರುವ ರಾವಣ, ಹನೂಮಂತ, ಹೆಣ್ಣು ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೇ ಪಾತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದ ಎರಡು ಬಣ್ಣದ ವೇಷಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ತೆರೆ ಕುಣಿತ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೂಡ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಬೇಟಿಯ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕಿರಾತನ ಒಡ್ಡೋಲಗವು ಕಿರಾತಿನಿ, ಮುದಿಯಪ್ಪಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬೇಡರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಸ್ಯ ರಂಜಿತವಾಗಿ ನೆರವೇರುತ್ತವೆ.

ರಜತ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ - ೧

ಭೌತಿಕ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಫೋಟದ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತಿಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಕಲಿತರೂ ಮುಗಿಯಿತೆಂದಿಲ್ಲ. ಕಲಿಯುವ 'ಪಠ್ಯ' ಜ್ಞಾನ ಸಂಗ್ರಹದ 'ಕೈಮರ' ಮಾತ್ರ, ಗಮ್ಯವನ್ನು ಅವನೇ ಕಾಣಬೇಕು. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವ ದಿಕ್ಕೊಚಿಯಾದ ಕೈಮರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧನ ಪರಿಕರಗಳು ಬೇಕಷ್ಟೇ? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸಾಧನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡನೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪಠ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಕೂಡಾ. ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಂತರ ಕಾಲೇಜು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಕಾಣದ ಐತಿಹಾಸಿಕವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಸಾಧನೆಯೇ ಸರಿ. ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಕಿರಿಯರ ನಡುವಿನದ್ದು, ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವುಳ್ಳದ್ದು-ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಸೇಚನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತದ್ದು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ವರ್ಷದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿರ್ಣಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಆ ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟೆ.

ಒಟ್ಟು ಆರು ತಂಡಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದವು. ಅತಿಥೇಯ ತಂಡವು ಅದೇ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಮ್ಮೇಳವು ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿಯಮದೊಳಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆತರಲು ನಿರ್ಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

22.02.2016 - "ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ" - ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್

ಉತ್ತಮ ಸಿದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಪ್ರಯೋಗ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇಂದ್ರನ 'ಸಭಾಕ್ಷಾಸ್' ಸಹಿತ ಓಲಗ, ವಿಷ್ಣು-ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸುದರ್ಶನನ ದರ್ಪ, ಶತ್ರು ಪ್ರಸೂದನನ ಅರ್ಪಣೆ, ಸುದರ್ಶನನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಶಾಪ-ವಿಶಾಪ ಹೀಗೆ ಸೊಗಸಾದ, ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾದ ಪ್ರಯೋಗ. ಸುದರ್ಶನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸರ್ವತ್ರ ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನೃತ್ಯ-ಲಯದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ವೇಷಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ, ರಂಗ ಸಂಯೋಜನೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಮಾತು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

"ಜಾಂಬವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ" - ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

'ಸಭಾ ಕ್ಷಾಸ್'ನಂತಿರುವ ಜಾಂಬವ-ಜಾಂಬವತೀ ಓಲಗದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ (ಪ್ರಯತ್ನ) ಪ್ರಾರಂಭ. ಸತ್ತಾಜಿತನ ಓಲಗ, ಪ್ರಸೇನನ ಬೇಟೆ-ಮುದಿಯಪ್ಪಣ್ಣ, ಸಿಂಹದ ಅರ್ಪಣೆ, ಕೃಷ್ಣ-ಜಾಂಬವರ ಮೇಲಾಟ, ಶ್ರೀ ರಾಮ ದರ್ಶನ ಹೀಗೆ ಸಾಗಿದ ಕಥೆ. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದ ಜಾಂಬವತೀಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಹೊಸ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ.

"ದಕ್ಕಾಧರ" - ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು.

ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಇತ್ತು. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಉತ್ತಮ ಆಯ್ಕೆ ಕೂಡ. ಪರಂಪರೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೂ ಇದ್ದವು. 'ಸಭಾಕ್ಷಾಸ್'ನಿಂದಲೇ ತೊಡಗಿ, ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿಯವರೆಗೂ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಗಮನಿಸುವ ಹಾಗಿದ್ದು ಇತರರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಈಶ್ವರನ ಪರಂಪರೆಯ ತೊಡುಗೆ ಗಮನಾರ್ಹ.

23.02.2016 - "ಮೋಕ್ಷ ಸಂಕ್ರಾಮ" - ಆಲ್ಬಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ

ಸಮಗ್ರ ಸಿದ್ಧ ತಂಡ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಭಾ ಕ್ಲಾಸನೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯೇ ಚಂದವಾಯಿತು. ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ - ಈ ತಂಡವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ರೀತಿ, ರಂಗಸ್ಥಳದ ಇಂಚಿಂಚನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ, ಸಭಾ ಕ್ಲಾಸನಲ್ಲಿ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡದೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನರ್ತಿಸಿದ ರೀತಿ, ಹಿರಿಯ ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ಪಾತ್ರವನ್ನು 'ಸ್ಥೂ'ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, 'ಸಮಗ್ರ' ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತು. ಲಯ ಬದ್ಧ ನೃತ್ಯ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಸಮಯದ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡದ್ದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ತರಣೇನ, ಸರಮೆ, ರಾವಣ, ದೂತ, ವಿಭೀಷಣ, ಹನುಮಂತ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದವು. ಪೌರಾಣಿಕ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಆತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡ ತಂಡ. ಹನುಮಂತನ ಪರಂಪರೆಯ ಓಲಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂತು.

"ಸುದರ್ಶ ಮೋಕ್ಷ" - ಸರಕಾರ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ.

ಸಾಧಾರಣ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನಿರ್ದೇಶನ, ನೃತ್ಯದ ತಯಾರಿ, ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಮೂಲೆಯ ಮಾತಿನ ಕುದುರೆ ದೂತನಂತಹ ದೃಶ್ಯದ ಆಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಯದ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಸಭಾ ಕ್ಲಾಸ, ಹಂಸಧ್ವಜನ ಓಲಗ, ಸುಧನ್ವ ಪ್ರಭಾವತಿ, ವ್ಯವಕೇತು - ಸುಧನ್ವ, ಸುಧನ್ವ - ಅರ್ಜುನ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಂದವು.

"ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ" - ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ

ಈ ಕಥೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಕಥೆ. ಎಸ್ತಾರವಾದ ಕತೆಯ ಹಂದರವನ್ನು ಮಿತಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಓಡಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ವೇಷಗಳೂ ಇದ್ದು ಪ್ರಾರಂಭವೇ ಆತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿತ್ತು. ಭದ್ರಸೇನ, ವತ್ಸಾಪ್ಪಿ, ರತ್ನಾವತಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ರತ್ನಾವತಿ-ವತ್ಸಾಪ್ಪಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಭದ್ರಸೇನನ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಆತನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಪ್ರತೀ ತಂಡಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾದ 90 ನಿಮಿಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡದ್ದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಅಂಶ. ಎಲ್ಲ ತಂಡಗಳೂ ನಿಗದಿತ ಎಂಟು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದರೂ, ನೃತ್ಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತಂಡಗಳೂ ತರಬೇತಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ತಂಡಗಳು ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿ ಪಾಠವೇ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಕಾಣದಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಆಗತ್ಯವತ್ತು. ಮರಾಠದ ಘನತೆಗೆ ಒಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಣೆ ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ನಡೆದ ಆರು ತಂಡಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಿರ್ಣಾಯಕರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಲ್ಬಾನ್ ಕಾಲೇಜಿನ "ಮೋಕ್ಷ ಸಂಕ್ರಾಮ", ಗೋವಿಂದಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ "ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ", ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜಿನ 'ದಕ್ಷಾದ್ಧರ' ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗಳಿಸಿದವು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಯಕ್ಷಗಾನಾಸಕ್ತಿಗೆ ನಿರೀರರು ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಂತಹ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೇತಾರರಾದ ಪೂಜ್ಯ ರಾಜರಾಜ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ, ಆಸಕ್ತಿ ಅನುಕರಣೆಯ, ಅವರೇ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನಿಸಿದ್ದು ಧನ್ಯತೆಯ ಧಾವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತಾಯಿತು. ಕಾಲೇಜಿನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ, ಸ್ಪರ್ಧಾ ಸಮಿತಿ, ಅಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾಪಕೇತರ ವೃಂದದ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸಿ ವರಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್
ನಿವೃತ್ತ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಭೋಜರಾಜ ಭವನ
ಕಾಳಪಾಡಿ, ಅಂಚೆ : ಎಳತ್ತೂರು, ದ್ವಾರಾ, ಕನ್ನಿಗೋಳ-574150

ರಜತ ಸ್ಮರಣೆ ಸಮಿತಿ - ೨

ಉದ್ದೇಶ ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮಿಸುವ ದಾರಿಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಯಾವ ಮಗ್ಗುಲದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವಾಸ್ತವ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗುವಂತಹ ಯಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ ನಿತ್ಯ ವಿಸೂತನ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರುಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯೆಂದೋ ಶಿಷ್ಯ ಕಲೆಯೆಂದೋ ಚರ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಾ ಭ್ರಾಮಕ ರೋಕದ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ, ದೋಧಿಸುವ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕಲಾಸಿಂಹರನ್ನು ನೇರ್ಮಗೊಳಿಸುವ ಮಹದುದ್ದೇಶದ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದರ ಕಲೆಯೆಂಬುದು ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರಾಳದ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವ ಒಂದು ವಿದ್ಯೆ. ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲಾವಿದ ತಾನು ಯಾವ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವತೆ ಹೊಂದಬೇಕಾದದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. 25ನೇ ವರುಷಾಚರಣೆಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬ ಆಧುನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗುವ ಯುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕವಾದ (ಯಕ್ಷ) ಔಷಧಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಆ ರೋಗದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾತ್ಮಗಳಾಗುವಂತಹ ಸತ್ಪ್ರೇರಣೆಯೇ ಈ ಯಕ್ಷ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ನಾನು ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಶೇಷತೆ, ಅಳುಕು ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ, ರಂಗತಂತ್ರ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪ ಓರಣವಾಗಿತ್ತು. ತೀರ್ಪುಗಾರನಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಅಂಕ ನೀಡುವಾಗ ಭಾವುಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಕ್ಷ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ 37 ವರುಷಗಳ ದೀರ್ಘ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಗಿಂತ ಕಹಿ ಉಂಡದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂತಹ ಕಲೆಗೆ ಮಾರು ಹೋದ ನಾನು ಈಗಲೂ ಕಲಾವಿದನೆನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಲಾ ಸೇವಕನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಸರಿ ಎಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಲಾ ಸೇವಕನಾಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಸಿಹಿ ಉಂಡೆ.

ಕಲೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಪಸ್ಸು ಬೇಕು, ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಾವಾದುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತವಿರಬೇಕು. ಲಾಲಿತ್ಯ ಇರಬೇಕು. ನವರಸಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯಬೇಕು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರ ದೋಷ ಆಗಾಗ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಅಡುಭಾಷೆ ತುಳು, ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರೂ ಕ್ರಮಿಸುವಂತದ್ದಲ್ಲ. ಕೆಲವೇ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿರಳಿತ ರಸಭಾವೋತ್ತಿತಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಕ್ಕಳು ರಸಭಾವಾಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿದ್ದರೂ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಪರಂಪರೆಯ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಶತಾಂಕಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಜಾಂಬವನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಬೇಡವಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಬೇಕಿತ್ತು. ವೇಷಭೂಷಣ ಒಪ್ಪ ಓರಣವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ತಂಡವಂತೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ತಯಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಡಿತವಿತ್ತು. ಯಕ್ಷ ಪಯಣ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ನಾನು ಗಮನಿಸಿ ಅಂಕ ನೀಡಿದ ತಂಡ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಷೇತರಾದುದು ನನ್ನ ಕಲಾ ಸೇವೆಗೆ ಸಂದ ಗೌರವ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸರಪಾಡಿ ಅತೋಕ ಶೆಟ್ಟಿ
ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು
ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದು, ಬಂಜಾರ್ ದ.ಕ.

ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಅದರ ಜೀವಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಯುವತಲೆಮಾರಿನ ಪಾತ್ರ ಕೂಡಾ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಟಿಸುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ವರ್ತಮಾನದ ತುರ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕನ್ನಡದ ಕರಾವಳಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಅರಳಿದ ಯಕ್ಷಕಲೆ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ರಂಗಭೂಮಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಾಗತಿಕ ರಂಗಭೂಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಬಲ್ಲ ಕಲೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಗುಣ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಜ್ಞಾನ, ತರ್ಕಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನುಮತಿತ್ವ, ವಿಚಾರ, ಭಾವ, ಬುದ್ಧಿ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯಾಯಾಮ - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪೂರಕ ಭಾಗವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು, ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅವಕಾಶನೀಡುವುದು, ಬಹುಮಾನ ಹಂಚುವುದು ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸರಣಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು ಕೂಡ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ. ಇಂತಹ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟಾಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಲು, ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ಕುದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ತೋರದೆ ಎಲ್ಲ ತಂಡಗಳ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದೆ, ಗೌರವಿಸಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾಧನಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಅನೇಕ ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಭರವಸೆಯ ಕುಡಿಗಳು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ದಾಟಿಸುವ ಕಾಳಜಿ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಯುವ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ತಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆಸಕ್ತರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರೆ ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸುವುದು ಒಂದು ನೆಲೆಯಾದರೆ, ಆ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಕ್ಷತಂಡಗಳ ರೂಪೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಕೂಡಾ ಉತ್ಸಾಹ ತಳೆಯುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯೋಗ, ಕಲಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಂಡ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬಹುದು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇದು ಪೂರಕವೇ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮನರಂಜನಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವೈಪ್ರೋಚಿಯಲ್ಲಿ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ಉಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತಂತ್ರಗಳ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರ, ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವೇ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಯುವ ಬರಹಗಾರರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಕೃತಿಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿದೆಯಾದರೂ ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಅನೇಕ ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು ಒಳಿತೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತ. ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗಿರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

1) ಅನೇಕಬಾರಿ ಅರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಾಲೇಜುಗಳು ತರಬೇತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ತೊಡಗಿಸಬಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತೀಬಾರಿಯೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಅಂವಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದ್ದು, ಹಲವು ಸಲ ಅರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ತಂಡಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರದೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

2) ಯಕ್ಷಗಾನವು ಭಿನ್ನ ರಸನಿರೂಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಂತಹ ಕಲೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂಬುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ, ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರಸನಿರೂಪಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಅಯ್ಯೆ ಕೂಡಾ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೇ.

3) ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮುಂದೆಯೂ ಆತನಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹದೇ ಪಾತ್ರನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾದಾಗ ಒಬ್ಬ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲಾವಿದನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಆತನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅವಕಾಶವೂ ದೊರೆಯಲಾರದು.

4) ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ಸಂಘಟಕರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಒಳಿತು.

ಅದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಂಡಗಳಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಮಾಡಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಂಡ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವೆಡೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಂಡಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವಂತಹದೂ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವೇ.

ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ
ಸಂತೋಷನಾ ಅಧಿಕಾರಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸಿಮ್ಲೆಟ್

ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಶ್ಯುತಿ, ಜಾಗಟೆ, ಮದ್ದಳ, ಚಿಂಡೆ, ಚಿಕ್ಕತಾಳಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಯಂತ್ರದ ಶ್ಯುತಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಬೆಳ್ಳಿ ಪರ್ಯಾಯ

ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ತನ್ನ 24 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಇಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಭಾಷಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಂಡಿತರು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ವಾದ-ಪ್ರತಿವಾದಗಳನ್ನೇ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಿಸುವ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ನ್ಯಾಯ ಲಭಿಸಿದೆ. ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಕಲೆಯತ್ತ ಯುವ ಜನತೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಆದರ ಸಂಘಟಕರಿಗಿದ್ದ ಮೂಲ ಆಶಯ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೂ ಅದು ಬಿಂಬಿತವಾಗಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಅಂಶ. ಅಂದು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಇಂದು ಸ್ಪರ್ಧಾ ತಂಡಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನ ವೀಯುತ್ತಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದೊಂದಿಗೆ ಲಗಾಯನಿಂದ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಮತ್ತು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ನನಗೆ ಈ ಲೇಖನ ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕತೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಯಕ್ಷ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಂದು ಶ್ರೀ ನಟರಾಜರ ಉಮೇದಿನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಂದು ಬೆಳೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಇದೆ. ನಂತರ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಉಳಿದ ಸಹ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥರಂತಹಾ ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಕಾನೂನು ಶಿಕ್ಷಕಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು-ಬರುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಯಾವಾಗ? ಎಷ್ಟು ತಂಡಗಳಿವೆ? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ತಂಡಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅನೇಕ ತಂಡಗಳು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಒಂದು ಯಶಸ್ವೀ ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದ(ಯ)ರು ಇಂದು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಂತಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನೀಡಿದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತಾ ನಾವು ಶ್ಲಾಘಿಸಲೇಬೇಕು. ಎಷ್ಟೇ ತಂಡಗಳು ಬರಲಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಮರಳುವವರೆಗೂ ನಗುಮೊಗದ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕ(ಯ)ರ ತಂಡ ಇಲ್ಲಿ ಸದಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಅಂದು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದರೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಾರಿಯೂ ಅಂತಹುದ್ದೇ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವವನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಡಾ|| ತಾರಾನಾಥ, ಶ್ರೀ ಸಾಯಿನಾಥ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು, ಶ್ರೀ ನರೇಶ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಡು ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ತಂಡವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸೋಹನ್ ಆಳ್ವ, ಶ್ರೀ ಜೀವನ್‌ರವರಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮುಖಂಡರೂ ತಾವೂ ಹಿಂದುಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಬಾರಿಯ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಬರುವ ಫೆ. 22 ಮತ್ತು 23ರಂದು.

ಆದರೆ, ಈ ಬಾರಿ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೇಗೆ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಡಾ|| ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಂದು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಫೆ. 22ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿದ್ದು 23ರ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಪನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾರೋಪದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟರ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ "ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ" (ಶ್ರೀ

ದೇರಾಜೆಯವರ ಕೃತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ) ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯ ಯಕ್ಷರೂಪಕ ಜರುಗಲಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಟಕಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವಿಚಾರಗೊಳಪಡುವುದು. ನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗಿನ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಧಕರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ಮತ್ತು 'ಯಕ್ಷಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯೂ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಸಮಾರೋಪದಲ್ಲೂ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೂ ಸಮಿತಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ತಂಡಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರತಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಮಂದಿ ನ್ಯಾಯ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು 'ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಕದಂಬ ಕೌಶಿಕಿ' ಎಂಬ ಕತೆಯನ್ನು ಬಯಲಾಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸಲಿರುವರು. ಶ್ರೀ ದೇವಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 22ರ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಲಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ|| ಎಂ ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿಯವರು 'ಯಕ್ಷಧರ್ಮ' ದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ಅನೇಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತೂ ಈ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುಸಾಧೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಲಯವೇ ಈ ಮೂರು ಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜನರು ಎತ್ತರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯಾಗದಂತೆ ಈ ಬಾರಿಯೂ ದುಡಿದು ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ವರೆಗೆ ತಾನು ಉಳಿಸಿದ-ಗಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಬೇಡ. ಅನೇಕ ದಾನ್ತಿಗಳ, ಊರ ಪರವೂರ ಮಹನೀಯರ ಸಹಕಾರ ಈ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಯೋಜನೆ, ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕ್ಷಪಿತೆ, ಶಿಸ್ತು-ಸಂಯಮಗಳಿಂದಾಗಿ 2015-2016ರ ಸಾಲಿನ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಲಾರಸಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ. ಅನೇಕ ಯಕ್ಷ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಉಳಿದ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಇದರ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿದರೆ ಯಕ್ಷಲೋಕವನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಳವಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತೀಯತೆ, ಕೋಮು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಇಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಬೆಂಬಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ, ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿಯೂ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಮೂಲಕ ನಡೆಸುತ್ತಾಬರಲಿ, ಯಕ್ಷಕಲಾರಸಿಕರಿಗೆ ರಸದೌತಣವನ್ನು ನೀಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಲಯ ಮುಂದೆಯೂ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಭವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದ ರೂಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರುಗೊಳಿಸಲಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

(ರಜತ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ)

ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ ವರ್ಕಾಡಿ

ಸರಯೂ ಬಾಲಯಕ್ಷವೃಂದ, ಕೋಡಿಕಲ್, ಅಶೋಕನಗರ, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸಂಘಟನೆ, ಕಲಾವಿದ, ನೃತ್ಯದರ್ಶಿ

ಪರಂಪರೆ - ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ಮೂಡುತ್ತಾ ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೆರವೇರಲಿ, ಆಸಕ್ತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಶೈಲಿಯ ವಿದೂಷಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಗೊಳಿಸೋಣ. ರಾತ್ರಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಾಲಮಿತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಕೊರತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡೋಣ. ಪ್ರದರ್ಶನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಂಘಟಕ, ಕಲಾವಿದ, ನೃತ್ಯದರ್ಶಿಗಳೂ ಕಾಣಬೇಕು.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನಾ ಕಂಡಂತೆ

ವಿಶೇಷವಾದ ಧ್ಯೇಯವುಳ್ಳದ್ದೇ 'ವಿದ್ಯೆ'
ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ
ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದು "ಕಲೆ" ಎನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಆಡಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆ
ಹಾಡಿದರೆ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ
ಬರೆದರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
ಕೆತ್ತಿದರೆ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ
ಕುಣಿದರೆ ನಾಟಕಕಲೆ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆಗಳು ಸಮಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಣ ಸಿಗುವುದು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರನ್ನು ರಂಜಿಸತಕ್ಕ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯವಾದ ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳೆಯ ಕಣಿಪುರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಟೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ಥಿವನಿಂದ ವರ್ಧಿಸಿದ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಜತನವಾಗಿ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕರಾವಳಿಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಯಕ್ಷರಂಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಸಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗವೇ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ". ಇದನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶಿರ ಬಾಗಲೇಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಪೂಜ್ಯ ಖಾವಂದರ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇದಕ್ಕೆ ಕಳಶಪ್ರಾಯವಾಯಿತು. ಕೆನರಾ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ನಾನು ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಆದೇ ವರ್ಷ ಸೇರಿದುದರಿಂದ "ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವರ್ಷದಿಂದ 'ದಶಮಾನೋತ್ಸವ'ದವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ "ಹುಚ್ಚು" ನನಗೆ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಮತಿಗೆ ತೋರಿದ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಂಡದ್ದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಇದ್ದ "ಶಿಸ್ತು", ಕ್ಷಪ್ತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತಾಯ. ಅರಿತ, ನುರಿತ, ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಕರಾರುವಕ್ಕಾದ ತೀರ್ಪು, ಬಂದ ತಂಡಗಳನ್ನು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ರೀತಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ, ನಗುಮೋಗದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಪರಿಶ್ರಮ, ತಂಡಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸವಿನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ ಯಾವುದೇ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆ ನಡೆಯದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೂರಾಲೋಚನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ನಾನು ದಶಮಾನೋತ್ಸವದ ನಂತರ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದೆ. "ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬ" ಇದರ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ "ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ"ವನ್ನು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂತು. ಈ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಒಣಗೆ ಮುಂದುವರಿದು ಚಿನ್ನದ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಅದನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇವರು ನಮಗಲ್ಲಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ದವಳಕೀರ್ತಿ ದಿಗ್ ದಿಗಂತಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹೃದಯಂತರಾಳದ ಹರಕೆ ಹಾರೈಕೆ.

ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಅಮ್ಮಂಜೆ
ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘಟಕರು
ಅಂಚೆ: ಅಮ್ಮಂಜೆ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ಸ್ಯಾಮಂತಕ

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳು ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಛಂದೋವೈವಿಧ್ಯಗಳು ರಸವನ್ನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ರಾಗ-ತಾಳಗಳ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ದೃಶ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಜೀವನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಮತ್ತು ರಂಗತಂತ್ರದ ಕುಶಲತೆಯು ಪ್ರಸಂಗ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ.

ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಪರಿಸರ ತುಳುನಾಡಾಗಿದ್ದರೂ, 1950ರ ದಶಕದವರೆಗೂ, ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಮೇಲೆ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕಾಗಿ, ಇಬ್ಬಗೆಯ ಕವಲಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವು ನಡೆದು ಬಂತು. ಜನರಿಗೆ ಹೊಸತನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ತುಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭೂತಾರಾಧನೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಡ್ಯನಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ದೈವಗಳ ಕಾರ್ಣಿಕವನ್ನು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನಾಗಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ತುಳುನಾಡಿನ ಕಾರ್ಣಿಕ ಪುರುಷರಾಗಿರುವ ಕೋಟೆ-ಚೆನ್ನಯರ ಕಥೆಯೇ ಮೊದಲ ತುಳು ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿ, ಜನಾಕರ್ಷಣೆಯ ಟಿಕೇಟು ಆಟಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದವು. ಆಮೇಲೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನೂರಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಡ್ಯನ ಆಧಾರಿತ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೀಕೇಯ ನಂದಿನಿ, ಮಾನಿಷಾದ ಮೊದಲಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತುಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿವೆ.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತುಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ತುಳು ಭಾಷೆಯ ತಾಳಮದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದವು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ತುಳು ಪಂಚವಟ ಹಾಗೂ ಕಿಟ್ಟರಾಜಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಆದರ್ಶದಂತೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕುಡಿಯುವ ಕೊಂಬಿರಲ್ (ಎಕಲವ್ವನ ಹೆಬ್ಬೆರಳು) ಮಾನಾದಿಗದ ಮಣೆ (ಅಗ್ರಪೂಜೆ), ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗ, ರಾಮಬಂಟಿ ಹನೂಮಂತಿ(ಚೂಡಾಮಣಿ) ಮೊದಲಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಎರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ.

ಯಕ್ಷಾಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಅಂದ್ರೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಭ್ರಮವೋ ಸಂಭ್ರಮ. ಡಾ|| ಡಿ. ವಿರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಲಾ ಕಾಲೇಜ್ ಮಂಗಳೂರು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟದ ರಂಗಸ್ಥಳ ಹಾಕಿ ಆಗ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು(1991). ಪುತ್ತೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಮಂಗಳೂರು, ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ತಂಡಗಳು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಿಳೆಯರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮಗೆ. ಮೂರು ವರ್ಷ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಮಂಜುನಾಥ ವೈ ಪರ್ಯಾಯ ಫಲಕವನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಫಲಕವಾಗಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜ್. ಆಗ ಬೇರೆ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಡೈಲಾಗ್ "ನಿಕಾಲೆನ ಡಿಗ್ರಿ ಆವರೆ ಏವ ಮಾರ್ತಿ?"(ನಿಮ್ಮ ಡಿಗ್ರಿ ಆಗೋದು ಯಾವಾಗ ಮಾರ್ತಿ?) ಇದು ಉಳಿದ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನ ಪ್ರತೀ ಬಾರಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

25 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನಡೆಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ಹಣ ಖರ್ಚು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಪ್ರತೀ ಬಾರಿ ಬಹುಮಾನ ಇಲ್ಲದ ಹಿಂತಿರುಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಬೈಗಳು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ!

ರಾಜವೇಷ, ಬಣ್ಣದವೇಷ, ಪುಂಡುವೇಷ, ಸ್ತ್ರೀವೇಷ, ಹಾಸ್ಯ ಹೀಗೆ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಇತ್ತು. ಪರಂಪರೆಯ ಕುಣಿತ, ಒಡ್ಡೋಲಗ, ರಂಗ ಶಿಷ್ಟ ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಪರಂಪರೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಹಾಗಾಯ್ತು. ಇದು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಾಸನೆ ಇದ್ದ ನನ್ನಂಥವರ ಯೋಗವಾದರೆ, ಇನ್ನು ಭರತನಾಟ್ಯ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡಿ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೈ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಏನು ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕಲಿತು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಈ ವೇದಿಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಂತೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲೆಗೆ ಮರುಷ್ಠಿ ಎಂಬ ಬೇಧವಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದನ್ನ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತ್ತು.

25ನೇ ವರ್ಷದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ, ಪರಂಪರೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೊಡಲು ಪ್ರತೀ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 25ನೇ ವರ್ಷದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಡಾ|| ಡಿ. ವಿರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ಅನೇಕ ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬಳು. ಇದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ.

ಈಗ ಮೇಳಗಳ ಆಟ, ಹವ್ಯಾಸಗಳ ಬಯಲಾಟ ಕಂಡಾಗ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆ ಬಿಡಿ, ರಂಗದ ಶಿಸ್ತನ್ನೇ ಅರಿಯದ ಯುವ ಕಲಾವಿದರು, ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಡೊಂಬರಾಟವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಲಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಂಡಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ, 700 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಧೀಮಂತ ಕಲೆ ಎನಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ, ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ.

ಓ.ಯು.ಸಿ.ಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಾಗ "ಮುಂದೆನು ಮಾಡ್ತಿ?" ಅನ್ನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವುದು ಸಹಜವಷ್ಟೇ? ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ನಾನು "ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲೇ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ತೇನೆ". 1 ಓ.ಯು. ನಿಂದ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಅಗುವವರೆಗೆ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತದೋಂತ ಕಾಯುತ್ತಾ ಇದ್ದವಳು ನಾನು. ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿ ಬಿ.ಎಡ್. ಓದಿದರೂ ನಾ ಇಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಸಿದ್ದು ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು. ಯಕ್ಷಮಂಜುಷಾ ಎಂಬ ತಂಡವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ, ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ನೀಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಯು.ಎನ್.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಯು.ಎಂ.ಬಿ.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, World Bank Washington DC, Indian Embassy DC, ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 60ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು

ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಯಕ್ಷ ಮಂಜುಷಾ ನೀಡಿತು. 2012ರಿಂದ 2015ರವರೆಗೆ ಪ್ರತೀವರ್ಷ ನಮ್ಮ ತಂಡ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿತು. ನಾವಿಕ, ಅಕ್ಕ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಓವೇಷನ್ ಪಡೆಯಿತು.

ಬೆಳವ ಸಿರಿ ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲೇ ಅಂತ ಹೇಳಿದರೂ ಆ ಮೊಳಕೆಗೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೀರು ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಬೇಕಲ್ಲಾ? ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಪತಿ, ಅತ್ತೆ ಮಾವ, ಮಗಳ ಸಹಕಾರ, ಒಡನಾಡಿ ಕಲಾವಿದರ ಬೆಂಬಲ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸಿತು ನಿಜ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೋ ಅದು ಕೂಡಾ ಖಂಡಿತಾ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬದುಕೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

"ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ" ನನಗೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗಲು ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ನೀಡಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ಇದು ದಾರಿದೀಪವಾಗಲಿ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

ವಿದ್ಯಾ ಕೋಳೂರು
'ಯಕ್ಷಮಂಜುಷಾ' ಕುಳಾಯಿ, ಮಂಗಳೂರು, ದ.ಕ.

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಹಾತ್ರ ಗೌರವ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಎಲ್ಲಾ ವೇಷಗಳ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೂ ಸಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗದ ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಕಥೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಯಾಶೂರ್ಪನಖಿ-ಮೋಹಿನಿ-ತ್ರಿಪುರ ಸುಂದರಿ-ಊರ್ವಶೀ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಶೃಂಗಾರ ಪಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳಗೆ ವಂಚನೆಯು ಸುಳಿಯುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಶೂರ್ಪನಖಿಯಿಲ್ಲಾದರೆ, ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ವಂಚಿಸುವ ಮಾರ್ಮಿಕತೆ ಮೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವೀರಪುರುಷನನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯುವ ತ್ರಿಪುರ ಸುಂದರಿಯ ಚಿತ್ರಣ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿರಹ ಶೃಂಗಾರದ ಊರ್ವಶಿಯ ವರ್ತನೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮತ್ತು ಧರಿಸಿದ ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ, ಮದಯಂತಿ, ಸುಭದ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡವಳಿಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಶೃಂಗಾರ ವಿಲಾಸದ ಪ್ರಭಾವತಿ, ರತಿ, ಅಪ್ಸರೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಲಾಗದು. ದೇವೀ ಪಾತ್ರದ ನಡವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಾಂತ ಗಂಡುತನದ ನಟನೆಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಚ್ಚೆ ಹಾಕಿದ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಗಳು ವೀರ ಪುರುಷನ ನಟನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಪುಂಡು ವೇಷದ ನಡವಳಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಗಡಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹೇತು-ಪ್ರಯ್ಯಮ್ಮ, ಅಭಿಮನ್ಯು-ಬಭ್ರುವಾಹನ, ಕೃಷ್ಣ-ಸುಧನ್ಯ ಈ ಎರಡೆರಡು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂರೂ ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೌಡಿಮೆಯುಳ್ಳವರು ಮೊದಲೆರಡು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪೌಡಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎರಡನೇ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈ ಸಾಧಿಸಿದವರು ಮೂರನೇ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲರು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಟಿಸಿದರೆ ಮೂರೂ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ, ಬಿರುಸಿನ ನಡವಳಿಯಿಂದ ಒಂದನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಈ ತ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಾತ್ರ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪೌಡಿಮೆಯಿಂದ ಎರಡನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಸಾಧಿಸಿದ ಪೌಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮೂರನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೋಲ್(ಪೂಂಜಿ) ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ-ಅರ್ಜುನ, ಕಣ-ಕೌರವ, ಹಂಸದ್ವಜ-ಮಯೂರ ದ್ವಜ ಹೀಗೆಂದು ಮೂರು ಗುಂಪು ಮಾಡಿ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪಗಡಿ ವೇಷದ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಗೂ, ರಾಜವೇಷದ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡನೇ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾತ ಅಭಿಜ್ಞಾನಾದರೆ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮುಡಿ ಮತ್ತು ಕೆಸರಿ ತಟ್ಟೆಯ ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿತವರಿಗೆ ರುದ್ರರಾಮ, ಮೈರಾವಣ ನರಕಾಸುರ ಮೊದಲಾದ ಘನತೆಯ ಪಾತ್ರಗಳೂ, ಆರನುರಿತವರಿಗೆ ದುರ್ಯಾಸ, ಕಾಲಕೀಯ, ಅನುಸಾಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾತ್ರಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ವೇಷ ಒಂದೇ ಇದ್ದಾಗ ಕಿರಿದಾಗಲಿ, ಹಿರಿದಾಗಲಿ ಸುರಿತವರಿಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಬಣ್ಣದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೂಡಾ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಂಚಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ' ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೊಂದು ಅವಕಾಶ

ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರ ಕೂಡುವಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟವನ್ನು ಪ್ರತೀವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳು; ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರಂಗಮಂಟಪ, ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಬೆಳಕು, ಸಿಡಿಮದ್ದುಗಳ ಅಬ್ಬರ, ಚೆಂಡೆ ಮದ್ದಳೆಗಳ ನಾದ-ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ಯಕ್ಷರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಭವ್ಯ ಲೋಕವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಗಲು ಕೂಲಿ-ನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವ ಮಂದಿ ಇರುಳಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಒಡೆಯ ದೇವೇಂದ್ರನೊ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಬ್ರಹ್ಮನೊ, ಪಾಲನಾ ಕರ್ತ ವಿಷ್ಣುವೊ, ಕೈಲಾಸದ ಶಿವನೊ ಆಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಚೆಂಡೆ-ಮದ್ದಳೆಗಳು ಭಾಗವತರ ಪದ್ಯಗಳು ಯಕ್ಷರಾತ್ರಿಯ ನಂತರವೂ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ವೇಷಹಾಕುವ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಮೊದಲು ಲಭಿಸಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರತೀವರ್ಷ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ'ದಲ್ಲಿ. ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಡಿಗ್ರಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವರ್ಕಾಡಿ ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯರ ನಿರ್ದೇಶನದ 'ದಕ್ಖಾನ್' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತದನಂತರ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕನಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂತಸವಿದೆ. ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಕೇವಲ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಮಾತ್ರ ರೂಪಿಸಿಲ್ಲ. ಅದು ರಸಾಸ್ವಾದಿಸುವಂತಹ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಕಲೆ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿವಿವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಜನರ ನಾಡಿಮಿಡಿತವಾಗಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಹೊಸಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಮಂಜಸ ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಿರಾಸರ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮದಿದೆ.

ಸೋಹನ್ ಆಳ್ವ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಯೋಜಕರು
(ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ)

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನವು ರಸ

ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತ, ಹಾಸ್ಯ, ಶೃಂಗಾರ, ಕರುಣ, ವೀರರಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದ್ಭುತ, ರೌದ್ರ, ಭಯಾನಕ, ಭೀಭತ್ಯ ರಸಗಳು ಅಪರೂಪದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷಭೂಷಣ ಮತ್ತು ಅಂಗಿಕ ಅಭಿನಯವು ರಸ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಂಗತಂತ್ರ ಅಥವಾ ರಂಗಮಾಹಿತಿಯ ಅನುಭವ ಕೂಡ ರಸ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ.

ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ

ಯಕ್ಷಗಾನವು ಇಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ-ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನೇರ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ರಸದೌತಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಬಾರಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿನ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ 25ನೇ ವರ್ಷದ ಸಂಭ್ರಮ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪುನೀತರಾದ ಧನ್ಯತಾಭಾವ ನಮಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಂದು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಯಕ್ಷಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಮಿಂದೆದ್ದೆವು. ಹಲವಾರು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲೂ ತಿಂಗಳಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಚೆಂಡೆಯ ಸದ್ದನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉತ್ತಮ "ಕಲಾವಿದ" ರಾಗಲು ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅನೇಕ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಕಲಾವಿದರೂ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯೋಗದಾನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ಅಂಕವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಲಾವಿದರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನ್ನಣೆಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿಯ ಓರ್ವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿ ಶುಭವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಇವರು ಯಕ್ಷರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ 'ಯಕ್ಷಮಣಿ'ಗಳಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಶಾರೀರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇಂದು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಉತ್ತಮ ಗುರುಗಳು ಲಭ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಲೂ ಕಲಾವಿದರು ರೂಪುಗೊಂಡು ಯಕ್ಷ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಪಕ್ವವಾಗಿಸಿ ನಮ್ಮ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ, ವೇಷದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ಆಯುಧ ಧಾರಣೆ, ನಾಟ್ಯ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆ, ಹಿಮ್ಮೇಳ ಪರಿಕರಗಳ ವಾದನಕಲೆ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಹೀಗೆ ಯಾವ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದರೂ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಯಾಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಪರಿಣಿತ ಭಾಗವತರಾಗಲು ಆತ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ಶಾರೀರವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೊನೇ ತನಕ ಅಂತಹುದ್ದೆ ಕಂಠಶ್ರೀ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವತನಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ನುರಿತ ಹಿಮ್ಮೇಳವಾದಕನಾಗಲು ರಾತ್ರಿ-ಹಗಲುಗಳ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ 'ವಾದನಕಲೆ'ಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಚೆಂಡೆ-ಮದ್ದಳೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಸಾಧಕನಾಗುವುದರ ಹಿಂದೆ ಆತನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕನಸು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ವಿವಿಧ ವೇಷಗಳ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇದೂ ಕೂಡಾ ಅವಶ್ಯವೇ. ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವೇಷ ಕಟ್ಟುವುದು ಕೂಡಾ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇನ್ನು ನಾಟ್ಯ-ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆ ಈ ರಂಗದಲ್ಲಂತೂ ಕಲಿತು ಮುಗಿಯುವುದೆಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಾಗರದಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಅಂತೆಯೇ ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂಬ ಆಳ ಸಾಗರಕ್ಕಿಳಿದು ಉತ್ತಮ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ.

ಗೌತಮ್ ಕಿಶನ್, ಬಿ.ಬಿ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕಾನೂನು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ನೆನಪುಗಳು 1990 - 2015

ಪ್ರಥಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ಸಭಾ ಸಮಾರಂಭ

ಪ್ರಥಮ ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - ಅತಿಥೇಯ ಪ್ರದರ್ಶನ 'ಕಂಸವಧೆ'

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 1991
ಉದ್ಘಾಟಕರು - ಡಾ | ಶೇಣಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 1993
ಉದ್ಘಾಟಕರು - ಡಾ | ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 1993 - ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ

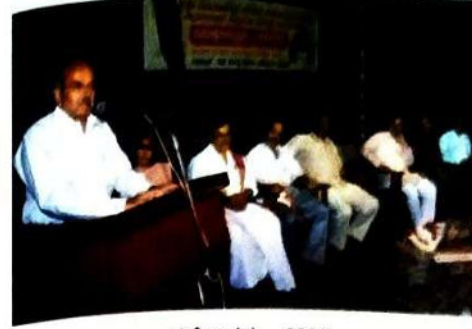
ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 1996

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 1998
ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಭೆ - ಪಗಡಿ ವೇಷಗೊಂದಿಗೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ
ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜ್

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2007
ಉದ್ಘಾಟಕರು ಡಾ|| ಬೇವಂದರ ಬಲ್ಲಾಳ್

ತೀರ್ಥಾಧಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿ
ಶ್ರೀ ಎಸ್. ವಾಸುದೇವ ರಾವ್ - 2006

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2004 - ಉದ್ಘಾಟನೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2004 - ಸಮಾರೋಪ ಸಭೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2007 - ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2007 - ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2005
ಉದ್ಘಾಟಕರು ಡಾ|| ಶ್ರೀಮಂತೂರು ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2005 - ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ
ಡಾ|| ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಡೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2008 - ಉದ್ಘಾಟಕರು ಶ್ರೀ ಕುಂಜ್ ಸುಂದರ ರಾವ್

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2008 - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ

2008 - ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2010 - ಉದ್ಘಾಟನೆ
ಪ್ರೊ. ರಮೇಶ್ ಕೆದಿಲಾಯ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2010 - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2008 - ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ವೀಕ್ಷಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2009 - ಉದ್ಘಾಟಕರು
ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಪುನರೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2011 - 12 - ಉದ್ಘಾಟನೆ - ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಪ್ರಭಾಕರ್, ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್. ಸಾಮಗ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2009 - ಉದ್ಘಾಟಕರು
ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಆರ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ (ಬೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು)

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2009 - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2011 - 12 - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2011 - 12 - ಅತಿಥಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2012 - 13 - ಉದ್ಘಾಟಕರು
ಶ್ರೀ ಕುಂದ್ರೆ ಸುಂದರ ರಾವ್

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2012 - 13 ಪ್ರದರ್ಶನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2014 - 15 - ಉದ್ಘಾಟಕರು
ವೇದಮೂರ್ತಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಅಸ್ತಗ್ನಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2014 - 15 - ಅತಿಥಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2013 - 14 - ಉದ್ಘಾಟಕರು
ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಪಾಸ ರೈ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2013 - 14 - ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ

ಡಾ|| ಮೋಹನ್ ಆಳ್ವ - ಅವರಿಂದ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯ ಗೌರವ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 2014 - 15 ಸಮಾರೋಹ ಧಾರ್ವಾ
ಶ್ರೀ ಕೂದ್ಲಿ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2013 - 14 - ಅತಿಥಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ - 2013 - 14 - ಅತಿಥಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ 2014 - 15 ತಂದೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ತಯಾರಿ

ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಕಾರ್ಯಾಲಯ

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿಯವರಿಂದ
ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಉದ್ಘಾಟನೆ

ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಪ್ರವೇಶ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ

ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿ

ಕಥೆಗಾರರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಉದ್ಘಾಟಕರು - ವೇದಮೂರ್ತಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಆಸ್ತಾನ್

ಅತಿಥಿ ಭಾಷಣ - ಶ್ರೀ ಕುಂದ್ ನಂದರ ದಾಸ

ಅತಿಥಿ ಭಾಷಣ - ಶ್ರೀ ದೇವು ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಕೆಟ್ಟ

ಆಶಯ ಭಾಷಣ - ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಭಾಷಣ - ಪ್ರೊ. ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೆಟ್ಟ

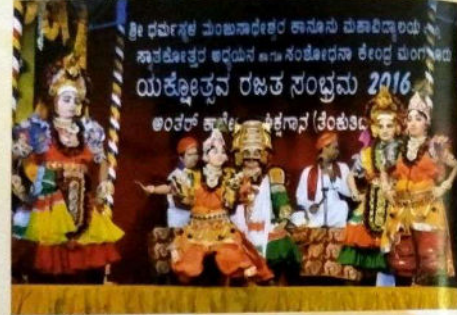
ಯಕ್ಷ ಗಾಯನ - ಶ್ರೀ ರವಿಚಂದ್ರ ಕನ್ನಡಿಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕುಶ್ಲೈವತ್ತಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ

ಅತಿಥೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ

ದೇವತೆಯ ಅಭ್ಯರ

ಶ್ರೀ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನ

ದೂಮ್ರಾಕ್ಷನ ಲೌಠ

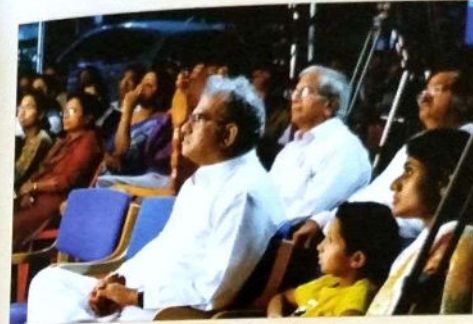
ಕಾಳಿ, ಚಂಡ - ಮುಂಡರ ಯುದ್ಧ

ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ, ಭೂತದ ಪಾತ್ರಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ
ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಡಾ|| ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು

ಯಕ್ಷರೂಪಿಣಿ - ನಿರೂಪಣೆ, ಕವಿ ಸವನೀಶ್ ಕಟ್ಟ

ಪೌನಕನಾಗಿ - ಶ್ರೀ ಕುಂಟೆ ಸುಂದರ್‌ರಾವ್

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ವೇ.ಮೂ - ಶ್ರೀ ಪರಿನಾರಾಯಣದಾಸ ಆಶ್ರಮ

ಭೀಷ್ಮನಾಗಿ - ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ಪಕುನಿಯಾಗಿ - ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಅಜ್ಜಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆ

ಸಂಜಯನಾಗಿ - ಶ್ರೀ ನರೇಶ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು

ಕರ್ಣನಾಗಿ - ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆ, ಪುಷ್ಪಧರ

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಾಗಿ - ಡಾ|| ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಟ್ಟನಾಡಿ

ಧರ್ಮರಾಯನಾಗಿ - ಕೂಡ್ಲೆ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ

ಭೀಮ-ದುಶ್ಯಾಸನ - ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್
ಶ್ರೀ ಪರಶ್ ಪಾಂಬೂರ್

ದುಶ್ಯಾಸನ - ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜ್ ಪಿ.ಬಿ.
ದ್ರೌಪದಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ರವಿ ಅಲೆಪ್ಪಾಯ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ಸಮಾರೋಹ ಸಮಾರಂಭ

ಸ್ವಾಗತ - ಡಾ|| ತಾರನಾಥ್, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು

ನಿರೂಪಣೆ - ಶ್ರೀ ಸಾಯಿನಾಥ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು (ಸಂಚಾಲಕರು)

ಗೌರವ ಅರ್ಪಣೆ - ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಜಿ. ಕಡಂಬ

ಗೌರವ ಅರ್ಪಣೆ - ಡಾ. ಪಿ. ಡಿ. ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್

ಗೌರವ ಅರ್ಪಣೆ - ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸಿದ್ದಾರ್ಥ್ ಅಜಿ

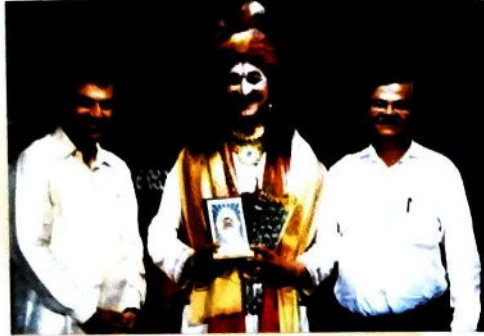

ಗೌರವ ಅರ್ಪಣೆ - ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಕಣಿ

**ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ
ಸಮಾರೋಹ ಸಮಾರಂಭ**

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀ ರವಿ ಅರವಿಂದಾಯ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಡಾ|| ದಿನಕರ್ ಎಸ್. ಪಟ್ಟಣದಿ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ಕೋಳೂರು

**ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ
ಸಮಾರೋಹ ಸಮಾರಂಭ**

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀಮತಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಯಶೀಶ್ ರೈ

ಪುರಸ್ಕಾರ - ಶ್ರೀ ರಾಜೇಶ್ ರೈ ಅಧ್ಯ

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಆರ್ ಲೋದೋರವರಿಂದ ಆಶಯನುಡಿ

ಯಕ್ಷ ಧರ್ಮ - ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸ್ಮೃತಿ - ಕೃತಿ ವಿಹಗಣೆ

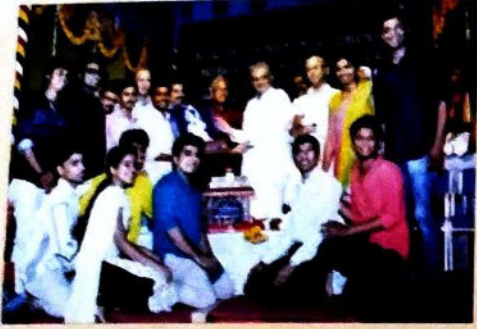

ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ರಜತೋತ್ಸವದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಭಾಷಣ

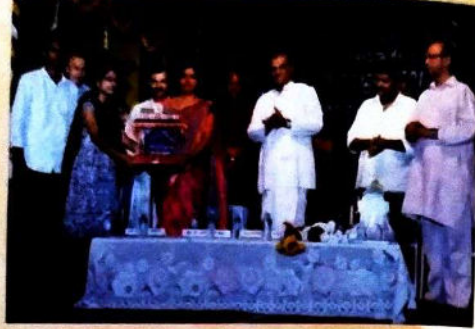

ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ಮರಣೆ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತ ಸಂಭ್ರಮ ರಜತ ಸ್ಮರಣೆ

ಪ್ರಥಮ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ : ಅಲ್ಪಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡದಿದಿರೆ

ದ್ವಿತೀಯ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ : ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರವಳ್ಳಿ

ತೃತೀಯ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ :
ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಗಾಂಧಿವಗರ

ಸಮಾರಂಭದ - ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ - ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಸಂಪೂರ್ಣ

ರಜತ ಸ್ಮರಣೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವ ರಜತಯಾನ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕಾಲೇಜು ತಂಡಗಳು

ವರ್ಷ	ತಂಡದ ಹೆಸರು	ಪ್ರಸಂಗ	
1990	ಕರ್ನಾಟಕ ಪೋಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	
	ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಹಳೆಯಂಗಡಿ	"ಪ್ರಮೀಳಾರ್ಜುನ"	
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ"	
	ವಿವೇಕಾನಂದ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಎಡಪದವು	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"	
	ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಲ್ಕಿ	"ಪಂಚವಟ"	
	ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ	"ಅತಿಕಾಯ ಮೋಕ್ಷ"	
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಗರುಡ ಗರ್ವಭಂಗ"	
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರೇಣುಕಾ ಮಹಾತ್ಮೆ"	
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮಥುರಾ ಮಹೀಂದ್ರ"	
	1991	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
		ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ		"ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ"	
ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಪರ್ನಾಜಿ		"ರಾವಣ ಗರ್ವಭಂಗ"	
ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ		"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"	
ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ		"ಗಂಧರ್ವ ಕನ್ಯೆ"	
ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಲ್ಕಿ		"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"	
ಮೂಲ್ಕಿ ಸುಂದರಾಂ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವ್		"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"	
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು		"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	
ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು		"ನರಕಾಸುರ ಸಂಹಾರ"	
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		"ಭಾನುಕೋಪ ವಿಜಯ"	
ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ		"ಲಂಕಾ ದಹನ"	
ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್		"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"	
ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)		"ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ"	
1992	ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಮುಂದೂಡಲಾಯಿತು.		

1993	ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ	"ಮಕರಾಕ್ಷ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಶಿವ ತಪೋ ಭಂಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು	"ಅತಿಕಾಯ ಮೋಕ್ಷ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಕುಮಾರ ವಿಜಯ"	
1994	ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಮುಂದೂಡಲಾಯಿತು.	
1995	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳ್ಳಾರೆ	"ದಕ್ಷಾದ್ಧರ"
	ಸಂತ ಪಿಲೋಮಿನಾ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಪುತ್ತೂರು	"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ"
	ಕೆ.ವಿ.ಜಿ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಖರಾಸುರ ವಧೆ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ ಪುತ್ತೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"	
ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ವೀರ ಮರ್ಮ ಕಾಳಗ"	
1996	ಸಂತ ಪಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"
	ಸೇಕ್ರೆಡ್ ಹಾರ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಮಡಂತ್ಯ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	

	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ತಲ್	"ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಶೂರ್ಪನಖಾ ಮಾನಭಂಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೊಣಾಜೆ	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
1997	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ವಾಮದ ಪದವು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಷಣ್ಮುಖಿ ವಿಜಯ"
	ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಉಡುಪಿ	"ಅನುಸಾಲ್ವ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ತಲ್	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೊಣಾಜೆ	"ಅತಿಕಾಯ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಸುಧನ್ವ ಕಾಳಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ಹರಿ ದರ್ಶನ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮಹಿಷಾಸುರ ವಧೆ"
1998	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕುಶಲವ ಕಾಳಗ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಕ್ಕ	"ತಾಮ್ರಧ್ವಜ ಕಾಳಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಭಾರ್ಗವ ವಿಜಯ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಕೃಷ್ಣಲೀಲೆ - ಕಂಸವಧೆ"
1999	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ತ್ರಿಲೋಕ ವಿಜಯ"

	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಮುರಾಸುರ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ತಲ್	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನ"
2000	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ತಲ್	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ವಿಕಾದಶಿ ಮಹಾತ್ಮೆ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮುರಾಸುರ ವಧೆ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಕ್ಕ	"ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ವಧೆ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸೌದಾಸ ಚರಿತ್ರೆ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಶಿವ ತಮೋ ಭಂಗ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮೋಕ್ಷ ಮೋಹರ"
2001	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾದ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕಂಸ ವಧೆ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನೀಲಧ್ವಜ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕಾಮ ದಹನ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ವಾಮದ ಪದವು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಗುರು ಕಾಲೇಜು, ಕುದ್ರೋಳಿ, ಮಂಗಳೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಯನ್.ಎಂ.ಎ.ಎಂ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ನಿಟ್ಟಿ, ಕಾರ್ಕಳ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯು"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಕ್ಕ	"ಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆ"
	ಆತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ವೀರವರ್ಮ ಕಾಳಗ"
2002	ಡಾ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳ್ಳಾರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ವಾಮದ ಪದವು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಲ್ಕಿ	"ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಪರಿಣಯ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"

	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಅನಭಿಷಿಕ್ತ ದೊರೆ"
	ಯನ್.ಎಂ.ಎಂ.ಎಂ. ಕಾಂತ್ರಿಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ನಿಟ್ಟಿ, ಕಾರ್ಕಳ	"ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಧರ್ಮಾಭಿಷೇಕ"
2003	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿಷ್ಣು ಲೀಲೆ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ವಾಮದ ಪದವು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಮುರಾಸುರ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕೃಷ್ಣ ಕಾರುಣ್ಯ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾವಣ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಸಮುದ್ರ ಮಥನ"
2004	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ಹರಿದರ್ಶನ"
	ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳ್ಳಾರೆ	"ಪ್ರಮೀಳಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ದಕ್ಷಾಧರ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ದಂಭೋದ್ರವ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಕೌಶಿಕೆ"
2005	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಕುಕ್ಕಿ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಸಂತ ಪಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	"ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ"
	ಐ.ಸಿ.ಎಫ್.ಎಂ.ಎಂ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಆಲ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಭೀಷ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಕುಮಾರ ವಿಜಯ"
	ಎಸ್.ವಿ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ದಕ್ಷಾಧರ"
	ಕರಾವಳಿ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"

	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ರಾಮ ದರ್ಶನ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ"
2006	ಕರಾವಳಿ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಐ.ಸಿ.ಎಫ್.ಎಂ.ಎಂ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವಿಷ್ಣು ಲೀಲೆ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಳ್ಯ	"ಲಂಕಾ ದಹನ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಶಿಖಿವರ್ಣ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನೀಲದ್ವಜ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ	"ಮುರಾಸುರ ವಧೆ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ದಾಶರಥಿ ದರ್ಶನ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
2007	ಕರಾವಳಿ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಆಲ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಕುಮಾರ ವಿಜಯ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಮಹಿಷ ಮರ್ದಿನಿ"
	ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ತರಣಿ ಸೇನ ಕಾಳಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಸೌದಾಸ ಚರಿತ್ರೆ"

2008	ಆಲ್ಪಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನಿರೀಶ್ವರ ಯಾಗ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	"ಭಾಮ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಷಣ್ಮುಖ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಪರಿಣಯ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ತರಣಿ ಸೇನ ಕಾಳಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಮೋಹರ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಕ್ಕ	"ಶ್ವೇತ ಕುಮಾರ ಚರಿತ್ರೆ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ತರಣಿ ಸೇನ ಕಾಳಗ"
2009	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಆಲ್ಪಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ-ಪಾರಿಜಾತ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಗದಾ ಯುದ್ಧ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆ"
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	"ರುಕ್ಮಿಣಿ ಸ್ವಯಂವರ"
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವಧು ವೈಶಾಲಿನಿ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೌಂಡಿಕ ವಧೆ"
	ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಲ್ಕಿ	"ತರಣಿ ಸೇನ ಕಾಳಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
2010	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಆಲ್ಪಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಏಕಾದಶೀ ಮಹಾತ್ಮೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ತರಣಿ ಸೇನ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"

	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮಕರಾಕ್ಷ ಕಾಳಗ"
2011	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ನೆಹರು ಸ್ಮಾರಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸುಕ್ಕ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪುಂಜಾಲಕಟ್ಟೆ	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಪರಿಣಯ"
	ಆಲ್ಪಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸಾಯುಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಯಜ್ಞ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳ್ಳಾರೆ	"ಕುಮಾರ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ವೀರಮಣಿ ಕಾಳಗ"
2012	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪುಂಜಾಲಕಟ್ಟೆ	"ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ"
	ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಈಶ್ವರಮಂಗಲ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಆಲ್ಪಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"
2013-14	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"
	ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಗುರು ಕಾಲೇಜು, ಕುದ್ರೋಳಿ, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"

	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪಂಜಾಲ್‌ಕಟ್ಟೆ	"ನರಕಾಸುರ ಮೋಕ್ಷ"
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಪಾರ್ಥ ದರ್ಶನ"
	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಹಿನಿ ಮೋಹ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ"
2014-15	ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಗುರು ಕಾಲೇಜು, ಕುದ್ರೋಳಿ, ಮಂಗಳೂರು	"ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ದಹನ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಏಕಾದಶಿ ಮಹಾತ್ಮೆ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ನೀಲಧ್ವಜ ಕಾಳಗ"
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಕಂಸವಧೆ"
2015-16	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"
	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"
	ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"
	ಅತಿಥೇಯ ಶ್ರೀ ಧ.ಮ. ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು (ಪ್ರದರ್ಶನ)	"ಕದಂಬ ಕೌಶಿಕಿ"
	ಸಿಟ್ಟಂದಿಗಳು, ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರಿಂದ (ಪ್ರದರ್ಶನ) (ರಂಗ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಶ್ರೀ ಕರ್ಮಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ)	"ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಆಯೋಗ"

ಯಕ್ಷ ಮಾಲತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶೈಲಬದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರಾಭಿನಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ವಾಕ್ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದು ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸುವುದು. ಭಾಷೆ ಗೋಜಲಾಗಿರುವ ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶುಚಿತ್ವ, ಪುದ್ಗತೆ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಆಶುಹಾಸಿತ್ವದ ಮಾತಿಗೆ ಕಡಿಬಾಣ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಯಕ್ಷ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿದ ತಂಡಗಳು

ವರ್ಷ	ತಂಡದ ಹೆಸರು	ಪ್ರಶಂಗ	ತಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
1990	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	ಪ್ರಥಮ
	ವಿವೇಕಾನಂದ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಎಡಪದವು	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಗುರು ಗರ್ವಭಂಗ"	ತೃತೀಯ
1991	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	"ಲಂಕಾ ದಹನ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಧಾನುಕೋಪ ವಿಜಯ"	ತೃತೀಯ
1992	ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ರದ್ದಾಗಿತ್ತು		
1993	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು	"ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ"	ತೃತೀಯ
1994	ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ರದ್ದಾಗಿತ್ತು		
1995	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	ತೃತೀಯ
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಠ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ನರಕಾಸುರ ವಧೆ"	ತೃತೀಯ
1996	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	ತೃತೀಯ
1997	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	ತೃತೀಯ
1998	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	ಪ್ರಥಮ
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಭಾರ್ಗವ ವಿಜಯ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸುಧಾನ್ವಾರ್ಜುನ"	ತೃತೀಯ

1999	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ತ್ವಿಲೋಕ ವಿಜಯ"	ತೃತೀಯ
2000	ಬೆಸೆಂಟ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಸೌದಾಸ ಚರಿತ್ರೆ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ"	ತೃತೀಯ
2001	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ	"ಕಂಸ ವಧೆ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಕನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾದ"	ತೃತೀಯ
2002	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಅನಭಿಷಿಕ್ತ ದೊರೆ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"	ತೃತೀಯ
2003	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿಷ್ಣು ಲೀಲೆ"	ಪ್ರಥಮ
	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಮುರಾಸುರ ವಧೆ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾವಣ ಗರ್ವಭಂಗ"	ತೃತೀಯ
2004	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ದಕ್ಷಾಧರ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ಹರಿ ದರ್ಶನ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಕನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"	ತೃತೀಯ
2005	ಐ.ಸಿ.ಎಫ್.ಎ.ಪಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ರಾಜಾ ಸೌದಾಸ"	ತೃತೀಯ
2006	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ದಾಶರಥಿ ದರ್ಶನ"	ಪ್ರಥಮ
	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಬಭ್ರುವಾಹನ"	ತೃತೀಯ
2007	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"	ಪ್ರಥಮ
	ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಕರಾವಳಿ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"	ದ್ವಿತೀಯ

	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"	ತೃತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"	ತೃತೀಯ
2008	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶಶಿಪ್ರಧಾ ಪರಿಣಯ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	"ಭೀಮ ಮೋಕ್ಷ"	ತೃತೀಯ
2009	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"	ಪ್ರಥಮ
	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ-ಪಾರಿಜಾತ"	ತೃತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"	ತೃತೀಯ
2010	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ವಿಕಾಡಶಿ ಮಹಾಕೆ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ವೀರ ತರಣಿ ಸೇನ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	"ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ"	ತೃತೀಯ
2011	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸಾಯಜ್ಜ ಸಂಗ್ರಾಮ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ಶಶಿಪ್ರಧಾ ಪರಿಣಯ"	ತೃತೀಯ
2012	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ"	ತೃತೀಯ
2013	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಹಿನಿ ಮೋಹ"	ತೃತೀಯ
2014	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	"ನೀಲದ್ವಜ ಕಾಳಗ"	ತೃತೀಯ
2015-16	ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	"ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ"	ಪ್ರಥಮ
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	"ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ"	ದ್ವಿತೀಯ
	ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	"ದಕ್ಷಾಧರ"	ತೃತೀಯ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ವಿವರಗಳು

ವರ್ಷ	ಬಹುಮಾನ	ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು	ಪ್ರಸಂಗ	ಪಾತ್ರ
1990	ಪ್ರಥಮ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು ಕಾರ್ಕಳ	ಗರುಡ ಗರ್ವಭಂಗ	ಹನುಮಂತ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಪರುಷೋತ್ತಮ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ತಾರಕಾಸುರ ವಧೆ	ಮನ್ಮಥ
1991	ಪ್ರಥಮ	ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ವೀರ ಬಭ್ರುವಾಹನ	ಬಭ್ರುವಾಹನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು ಕಾರ್ಕಳ	ಲಂಕಾದಹನ	ಹನುಮಂತ
	ತೃತೀಯ	ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ಬಾನುಕೋಪ ವಿಜಯ	ಬಾನುಕೋಪ
1993	ಪ್ರಥಮ	ಮುಷ್ಠರಾಜ್, ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು ಮಂಗಳೂರು	ಶಿವತಪೋಭಂಗ	ದೇವೇಂದ್ರ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಾಜೇಶ್ ಯನ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು ಮಂಗಳೂರು	ಶಿವತಪೋಭಂಗ	ಮನ್ಮಥ
	ತೃತೀಯ	ದಿನಕರ ಯಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ	ಸುಧನ್ವ
1995	ಪ್ರಥಮ	ಪೂರ್ಣಿಮ ಶೆಟ್ಟಿ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ	ಶಂತನು
	ದ್ವಿತೀಯ	ದಾಮೋದರ ಪಾಟಾಳಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ	ಬಭ್ರುವಾಹನ
	ತೃತೀಯ	ಕರುಣಾಕರ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ	ಬಭ್ರುವಾಹನ
1996	ಪ್ರಥಮ	ವಿದ್ಯಾರಾಜ್ ಕೋಳೂರು ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ	ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಸುರೇಶ್ ಪಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	ಚಿತ್ರಕೇತು
	ತೃತೀಯ	ಕೃಷ್ಣ ಡಿ.ಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ	ಬಲರಾಮ
1997	ಪ್ರಥಮ	ಕು. ದೇವಿಕಾ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ	ಸುಧನ್ವ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಾಕೇಶ್ ರೈ ಅಡ್ಡ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ	ಬಭ್ರುವಾಹನ
1998	ಪ್ರಥಮ	ದೀಪಕ್ ರಾವ್ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ	ಸುಧನ್ವ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಕೃಷ್ಣ ಡಿ.ಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು ಮಂಗಳೂರು	ಭಾರ್ಗವ ವಿಜಯ	ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ

	ತೃತೀಯ	ಪ್ರದೀಪ್ ರೈ ಸ.ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ		ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ	ಸುಧನ್ವ
1999	ಪ್ರಥಮ	ಸಮೀರ್ ದಾಮ್ಪಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ಸುಧನ್ವನ ವಿಜಯ	ಸುಧನ್ವನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್ ಸ.ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ		ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ	ಇಂದ್ರಜಿತು
	ತೃತೀಯ	ವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾವ್ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು		ತ್ರೈಲೋಕ ವಿಜಯ	ನಿವಾತ ಕವಚ
2000	ಪ್ರಥಮ	ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ	ಕೃಷ್ಣ
	ದ್ವಿತೀಯ	ದೇವಿಕಾ ಕಾರಂತ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್		ಬಭ್ರುವಾಹನ	ಬಭ್ರುವಾಹನ
	ತೃತೀಯ	ವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾವ್ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು		ಸೌದಾಸ ಜರಿತ್ರೆ	ದೂಮಾಕ್ಷ
2001	ಪ್ರಥಮ	ಸುಮಂಗಲಾ ಕೆ. ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು ಉಜಿರೆ		ಕಂಸ ವಧೆ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಆರತಿ ಕೆ. ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ಅಶ್ವಮೇಧಾ	ಅರ್ಜುನ
	ತೃತೀಯ	ರಾಕೇಶ್ ರೈ ಅಡ್ಡ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು		ನೀಲದ್ವಜ ಕಾಳಗ	ಪ್ರವೀರ
2002	ಪ್ರಥಮ	ಕುಮಾರಿ ಆರತಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ಅನಭಿಷಿಕ್ತ ದೊರೆ	ಕೌರವ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಾಕೇಶ್ ರೈ ಅಡ್ಡ ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು		ರಾಜಾಸೌದಾಸ	ಸೌದಾಸ
	ತೃತೀಯ	ಗಣೇಶ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ		ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ	ಸುಧನ್ವ
2003	ಪ್ರಥಮ	ಸ್ವಸ್ತಿಕ್ ಪದ್ಮಾಣ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ವಿಷ್ಣುಲೀಲೆ	ಶತ್ರು ಪ್ರಸೂದನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಎಸ್.ವಿ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ		ಕೃಷ್ಣಕಾಯಣ್ಣ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ
	ತೃತೀಯ	ಸಂಧ್ಯಾ ರಾವ್ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್		ಮುರಾಸುರ ವಧೆ	ವಿಷ್ಣು
2004	ಪ್ರಥಮ	ಸ್ವಸ್ತಿಕ್ ಪದ್ಮಾಣ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ		ಶ್ರೀ ಹರಿವರ್ತನ	ತಾಮ್ರದ್ವಜ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಸಂಧ್ಯಾ ರಾವ್ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್		ದಕ್ಷಾದ್ವರ	ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ
	ತೃತೀಯ	ಶೃತಿ ಎಸ್ ಎಸ್.ವಿ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು, ಬಂಟ್ವಾಳ		ಬಭ್ರುವಾಹನ	ಚತ್ರಾಂಗದ

2005	ಪ್ರಥಮ	ದೀಪಕ್ ರಾವ್ ಪೇಜಾವರ ಐ.ಸಿ.ಎಫ್.ಎ.ಪಿ., ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಚಿದಾನಂದ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ	ಸುಧನ್ವ
	ತೃತೀಯ	ರೋಹನ್ ಎಸ್. ಉಚ್ಚಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ರಾಜಾಸೌದಾಸ	ಸೌದಾಸ
2006	ಪ್ರಥಮ	ಚೈತ್ರ ಭಟ್ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ದಾಶರಥಿದರ್ಶನ	ಹನುಮಂತ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಕೃಷ್ಣ ಕೆ. ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಂಘ್ಯಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಬಭುವಾಹನ	ಬಭುವಾಹನ
	ತೃತೀಯ	ಮಹೇಶ್ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜು, ಕಾರ್ಕಳ	ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ	ಸುದರ್ಶನ
2007	ಪ್ರಥಮ	ಸಂಘ್ಯಾ ರಾವ್ ಕರಾವಳಿ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ	ಕೃಷ್ಣ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಪ್ರಸಾದ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ	ತರಣಿಸೇನ
	ತೃತೀಯ	ವಿನೋದ್ ಕುಮಾರ್ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ	ಅರ್ಜುನ
2008	ಪ್ರಥಮ	ಪ್ರಸಾದ್ ಚೆರ್ಕಡಿ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ	ಸುಧನ್ವ
	ದ್ವಿತೀಯ	ತೃಪ್ತಿ ಗೌಡ ಕನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ನಿರೀಶ್ವರ ಯಾಗ	ದಾಕ್ಷಾಯಿನಿ
	ತೃತೀಯ	ಭೀಮ ಭಾರದ್ವಾಜ್ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು	ಭೌಮ ಮೋಕ್ಷ	ಭೌಮಾಸುರ
2009	ಪ್ರಥಮ	ಶರಣ್ಯ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ	ಸತ್ಯಭಾಮೆ
	ದ್ವಿತೀಯ	ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ	ಸುಭದ್ರೆ
	ತೃತೀಯ	ರಕ್ತಾ ಕಾಮತ್ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ	ಲಕ್ಷ್ಮಿ
2010	ಪ್ರಥಮ	ರಾಹುಲ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಏಕಾದಶಿ ಮಹಾತ್ಮೆ	ಧರ್ಮಾಂಗದ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಹರಿದಾಸ್ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಳ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು	ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ	ಅರ್ಜುನ
	ತೃತೀಯ	ಸುನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ವೀರ ತರಣಿಸೇನ	ಶ್ರೀ ರಾಮ

2011	ಪ್ರಥಮ	ರಾಹುಲ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಸಾಯಬ್ಬ ಸಂಗ್ರಾಮ	ತರಣಿಸೇನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಕ್ತಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪಡೆ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುಧನ್ವಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ	ಸುಧನ್ವ
	ತೃತೀಯ	ಕು. ಶರಣ್ಯ ಎಸ್ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಪಂಚಾಯ	ಶಶಿಪ್ರಭೆ
2012	ಪ್ರಥಮ	ರಾಹುಲ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ	ಸುದರ್ಶನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಕು. ದಿವ್ಯಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ
	ತೃತೀಯ	ಕು. ಭಾಯಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುಧನ್ವ ಮೋಕ್ಷ	ಅರ್ಜುನ
2013	ಪ್ರಥಮ	ಅರುಣ್ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಗುರು ಕಾಲೇಜು, ಕುದ್ರೋಳಿ	ದಕ್ಷಾಧರ	ದಾಕ್ಷಾಯಿನಿ
	ದ್ವಿತೀಯ	ರಮೇಶ್ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಮೋಹಿನಿ ಮೋಹ	ಮಹಾಬಲಿ
	ತೃತೀಯ	ಸಚಿನ್ ಪಾಟಾಳಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	ಜಾಂಬವಂತ
2014	ಪ್ರಥಮ	ಕು. ಶಿವಾನಿ ಸುರತ್ಕಲ್ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುದರ್ಶನ ವಿಜಯ	ಸುದರ್ಶನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಸಚಿನ್ ಪಾಟಾಳಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಉದ್ಯಮಾಡಳಿತ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	ಜಾಂಬವಂತ
	ತೃತೀಯ	ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ನೀಲಧ್ವಜ ಕಾಳಗ	ಜ್ವಾಲೆ
2015-16	ಪ್ರಥಮ	ಶಿವರಾಜ್ ಆಲ್ಫಾನ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಮೋಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಾಮ	ತರಣಿಸೇನ
	ಪ್ರಥಮ	ಕು. ಶಿವಾನಿ ಸುರತ್ಕಲ್ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್	ಸುದರ್ಶನ ಗರ್ವಭಂಗ	ಸುದರ್ಶನ
	ದ್ವಿತೀಯ	ಕು. ದೀಕ್ಷಿತಾ, ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು	ದಕ್ಷಾಧರ	ದಾಕ್ಷಾಯಿನಿ
	ತೃತೀಯ	ಮರುಷೋತ್ತಮ ಜಿ. ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ	ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ	ವತ್ಸಾಕ್ಷ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಗಣ್ಯರು

ವರ್ಷ	ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಗಣ್ಯರು	ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ
1990	ಶ್ರೀ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಕುಲ್ಕಾರ್ಣಿ ಮಾಧವ ವೈ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಎರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಬಲಿವ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾಯಕ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
1991	ಶ್ರೀ ಶೇಣಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಅನಂತರಾಮ್ ರಾವ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಡಾ. ಕುರುಂಜಿ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಗೌಡ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಮುಲಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
1993	ಶ್ರೀ ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ಭಟ್, ಸೂರಿಕುಮೇರು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ವಿದ್ವಾನ್ ಕೆ. ಕಾಂತ ರೈ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಡಾ. ಯಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
1994	ಶ್ರೀ ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ್ ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗ, ಮಲ್ಲೆ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ಎರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
1996	ಶ್ರೀ ವಿದ್ವಾನ್ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಪ್ರೊ ಜಿ. ಶಂಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
1997	ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ (ಮಹಾಪೌರರು)	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಬಳ್ಳಾಲ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಪ್ರೊ. ಬಿ.ವಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
1998	ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲಾಡಿ ವಿಠಲ ಶೆಟ್ಟಿ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಮುಲಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಯಮ್. ನಟರಾಜ, ಬೆಂಗಳೂರು	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
1999	ಶ್ರೀ ಕೆ.ಯಂ ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್, ಮಣಿಪಾಲ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಯನ್. ಯೋಗೀಶ್ ಭಟ್, ಮಾಜಿ ಶಾಸಕರು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಯಚ್. ಉಮೇಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.

2000	ಡಾ. ಯಂ ಮೋಹನ್ ಆಳ್ವ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್. ಆಚಾರ್ಯ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
2001	ಶ್ರೀ ಡಿ. ಹರ್ಷೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜಿ. ಪಾಲೆಮಾರ್, ಮಾಜಿ ಶಾಸಕರು	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
2002	ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಪ್ರೊ ನಾಗರಾಜ್ ರಾವ್ ಜವಳಿ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು	ಉದ್ಘಾಟಕರು
2003	ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಕಲ್ಲೂರ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಪ್ರೊ ಎ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
2004	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಮರನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮಾಜಿ ಸಚಿವರು	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ವಾಮನ ನಂದಾವರ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಕದ್ರಿ ನವನೀಶ ಶೆಟ್ಟಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ್, ಪ್ರಬಂಧಕರು, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
2005	ಡಾ ಶ್ರೀಮಂತೂರು ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಹರಿರಾಮ್ ಶೆಣೈ, ಪ್ರಬಂಧಕರು, ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಸುಧೀರ್ ಫಾಟಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕರ ಪ್ರಭು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು
	ಶ್ರೀ ಯಸ್. ಎಂ. ಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕರು, ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲಾಖೆ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
2006	ಶ್ರೀ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಹೆರಿಂಜಿ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಶರವು ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
2007	ಡಾ. ಕೆ. ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ, ಕುಲಪತಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಗುಣಸಾಗರ ಹೆಗ್ಡೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶಿಕ್ಷಕ-ರಕ್ಷಕ ಸಂಘ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
2008	ಶ್ರೀ ಕುಂಭೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಬಾರಾಡಿಬೀಡು ಡಾ. ಜೀವಂದರ ಬಳ್ಳಾಲ್	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಭವನಾಭಿರಾಮ ಉಡುಪು, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ವಿಜೋಬಾ ನಾಗವೇಣಾರ್, ಮಾಲಕರು ಕೋಮಲ್ ಗ್ರೂಪ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ವಿಜೋಬಾ ನಾಗವೇಣಾರ್, ಮಾಲಕರು ಕೋಮಲ್ ಗ್ರೂಪ್	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
2009	ಶ್ರೀ ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಮನರೂರು, ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳು	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಯಚ್. ಆರ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಸತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ತೀರ್ಪುಗಾರರು

ವರ್ಷ	ಭಾಗವಹಿಸಿದ ತೀರ್ಪುಗಾರರು
1990	ಶ್ರೀ ಕೆ.ಸಿ ಪಾಟೀಲ
	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಐತಾಳ
1991	ಶ್ರೀ ತಾಳಾಜೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ಕೆ.ಸಿ ಪಾಟೀಲ
1993	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಐತಾಳ
	ಶ್ರೀ ಮೊಳಲಿ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಕಾರಂತ
	ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ
1995	ಶ್ರೀ ಸರ್ಪಂಗಲ ಈಶ್ವರ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ಪಿ.ಎ. ಪರಮೇಶ್
	ಶ್ರೀ ತೋನ್ವೆ ಪುಷ್ಪಳ ಕುಮಾರ್
1996	ಶ್ರೀ ಉಪ್ಪಳ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಸ್ತರ್
	ಶ್ರೀ ಶೇಣಿ ಶಂಕರ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ
1997	ಶ್ರೀ ಗುಂಡ್ಲುಕಟ್ಟೆ ಈಶ್ವರ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ಆಶೋಕ್ ಭಟ್, ಉಜಿರೆ
	ಶ್ರೀ ಕೂರಾಡಿ ಸದಾಶಿವ ರಾವ್
1998	ಶ್ರೀ ಗೊಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಸೇರಾಜಿ
	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಕಟೀಲು
	ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟಾಜಿ ವೆಂಕಟಮಣಿ ಭಟ್
1999	ಶ್ರೀ ಕರ್ಗಲ್ಲು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ
	ಶ್ರೀ ಬಾಬು ಕುಡ್ಲೆ
2000	ಶ್ರೀ ವಾಮನ ಉದ್ಯಾವರ
	ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ಕುಮಾರ್, ಪಡುಬಿದ್ರೆ
	ಶ್ರೀ ಸೆರಾಜಿ ಸೀತಾರಾಮ ಭಟ್
2001	ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ಶೆಟ್ಟಿ, ಸುರತ್ಕಲ್
	ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಪಣಂಬೂರು
	ಶ್ರೀ ಅನೆಗುಂಡಿ ಗಣಪತಿ ಭಟ್
2002	ಶ್ರೀ ದೇವಕಾನ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್
	ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬಾಯಾರು
	ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಜೋಗಿ, ಬಿ.ಸಿ.ರೋಡು
	ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರ ರಾವ್, ಪಡುಬಿದ್ರೆ
	ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ರಂಗ ಭಟ್, ಮಧೂರು

	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶೆಟ್ಟಿ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸನಾತನ ನಾಟ್ಯಾಲಯ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
2010	ಪ್ರೊ. ಯು.ಬಿ.ಯಸ್ ರಮೇಶ್ ಕದಿಲಾಯ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಯನ್. ಭಟ್	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2011	ಶ್ರೀ ಬಿ.ಬಿ. ಶಿವಣ್ಣ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶಿಕ್ಷಕ-ರಕ್ಷಕ ಸಂಘ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಪ್ರೊ. ಯಂ.ಯಲ್ ಸಾಮಗ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಪ್ರೊ. ಯೆಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಧ.ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2012	ಶ್ರೀ ರತ್ನಾಕರ್ ಜೈನ್, ಮಾಲಕರು, ಜೈನ್ ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.
	ಶ್ರೀ ಕುಂದ್ಲೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್, ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ವರ್ಧಮಾನ ದುರ್ಗಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಗೊಳದಡಿ ಗುತ್ತಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಸುದರ್ಶನ್, ಉದ್ಯಮಿ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಪುಷ್ಪರಾಜ್ ಜೈನ್, ಅಭೀಶ್ ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2013	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಬಿ. ರೈ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಡಾ. ಬಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ಪಿ. ಕುಮಾರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಇರುವೈಲು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಭುಜಬಲಿ ಬಿ., ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2014	ಶ್ರೀ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಕಟೀಲು	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಶ್ರೀ ಶಶಿಕಾಂತ ನಾಗೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬಾಳ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಕೂಡ್ಲೆ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2015-16	22.2.16 ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀಕಮಲಾದೇವಿ ಪ್ರಸಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	ಉದ್ಘಾಟಕರು
	ಡಾ ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ಕುಂದ್ಲೆ ಸುಂದರ್ ರಾವ್	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ದೇವು ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಶೆಟ್ಟಿ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
23.2.16 ರಜತ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭ	ಡಾ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
	ಶ್ರೀ ಜಿ. ಆರ್ ರೋಡೊ, ಶಾಸಕರು, ಮಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ
	ಶ್ರೀ ಯಾದವ ಕೋಟ್ಯಾನ್, ಕಲಾ ಪೋಷಕರು, ಪರಮುದೆ	ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ

2003	ಶ್ರೀ ಕೋಲ್ಕೊರ್ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್ ಶ್ರೀ ಕುಬ್ಜನೂರು ಶ್ರೀಧರ ರಾವ್ ಶ್ರೀ ಪೆರುವಾಯಿ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ
2004	ಶ್ರೀ ಅರುವ ಕೊರಗಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ ಶ್ರೀ ಬೊಟ್ಟಿಕೆರೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪೂಜ ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ
2005	ಶ್ರೀ ಕುರಿಯ ಗಣಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಗಣರಾಜ ಕುಂಭೆ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಈಶ್ವರ ಭಟ್
2006	ಶ್ರೀ ಎಸ್. ವಾಸುದೇವ ರಾವ್ ಸುರತ್ಕಲ್ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಕೆ. ರಮೇಶ್ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ ಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಗೋಣಿ ಬೀಡು
2007	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಯಚ್ ದಾಸಪ್ಪ ರೈ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಹೊಸ ಮಜಲು ಶ್ರೀ ಸರಪಾಡಿ ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಕಾರಂತ
2008	ಶ್ರೀ ಕಾಂಚನ ಸಂಜೀವ ರೈ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥ ಭಟ್ ಶ್ರೀ ದಿವಾನ ಶಿವಶಂಕರ ಭಟ್
2009	ಶ್ರೀ ಉದ್ಯಾವರ ಜಯ ಕುಮಾರ್ ಶ್ರೀ ಬೆಳ್ಳಾರೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲ ಭಾಸ್ಕರ
2010	ಶ್ರೀ ತೆಂಕವೈಲಿ ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ ಶ್ರೀ ಕರುಣಾಕರ ಶೆಟ್ಟಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್, ಬಾಗ ಮಂಡಲ
2011	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹೆಗ್ಡೆ, ಪುತ್ತೂರು ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ತೋಲ್ವಾಡಿಯ, ಉಜಿರೆ ಶ್ರೀ ಕಾಸರಗೋಡು ಸುಬ್ರಾಯ ಹೊಳ್ಳೆ
2012	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಭಂಡಾರಿ, ಪುತ್ತೂರು ಶ್ರೀ ಡಿ. ಮನೋಹರ ಕುಮಾರ್ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಂ.ಸಿ. ರೈ
2013	ಶ್ರೀ ನೆಲ್ಲಿಕಟ್ಟೆ ನಾರಾಯಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರ್ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಐತಾಳ್ ಶ್ರೀ ನಿಡುವಜೆ ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್

2014	ಶ್ರೀ ಬೆಳಾಲ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗೌಡ ಶ್ರೀ ದಿವಾನ ಶಿವಶಂಕರ ಭಟ್ ಶ್ರೀ ಯಸ್. ಬಿ. ನರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
2015-16	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಡಿ.ಎಸ್ ಶ್ರೀ ಸರಪಾಡಿ ಅಶೋಕ ಶೆಟ್ಟಿ ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಯಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಐಚ್ಛಿಕ

ಸಫೇತ (ಬಿಳಿ), ಅರದಾಳ (ಹಳದಿ), ಇಂಗುಲಿಕ (ಕೆಂಪು) ಇವುಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮೂಲ ಬಣ್ಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗ, (ಕಪ್ಪು ಮಸಿ), ನೀಲಿ, ಹಸಿರು, ಕುಂಕುಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿ, ಹಳದಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಿಂದ ತೆಂಗಿನ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾರ ವರ್ಣದ 3 ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊಳಪನ್ನು ಬರಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ, ಪುಂಡು, ರಾಜ ಮತ್ತು ಪೋಷಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮೇಲೆ ಪೌಡರ್ ಹಾಕಿ, ಬಣ್ಣವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಕುಂಚದಿಂದ, ಪೌಡರನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕಣ್ಣು, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಗೆ ಕಾಡಿಗ, ಹಣೆಗೆ ನಾಮ, ಕಣ್ಣಿನ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರೆ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತುಟಿಗೆ ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಕೆಲವು ವೇಷಗಳಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಡ್ಡನಾಮದ ರಾಜ ಅಥವಾ ನಾಟಕೀಯ ವೇಷಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಹಚ್ಚಿ ಉಳಿದಂತೆ ಛಾಯಾ (ಅಡಿಪಾಯದ) ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣ, ಹೆಣ್ಣುಬಣ್ಣ, ಹಸಿಬಣ್ಣದ ವೇಷಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿರುವ ಕಪ್ಪು, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಬಿಳಿ ಮೊದಲಾದ ಹಸಿಬಣ್ಣದ ರೇಖೆಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಿರುವ ಮುಖದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಸಿರು, ನೀಲಿ, ಗುಲಾಬಿ, ಕಪ್ಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಅಡಿಛಾಯಿಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಕ್ರಮ ಇದೆ. ಕೃಷ್ಣ, ವಿಷ್ಣು, ರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಭಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಉದ್ದನಾಮ (ವೈಷ್ಣವ), ಅಡ್ಡನಾಮ (ಶೈವ), ಉದ್ದಡ್ಡನಾಮ, ಓರೆನಾಮ, ಡೈಮಂಡ್, ತ್ರಿಕೋನ ಅಥವಾ ಆಟನ್ ಕ್ಲಾಮರ್, ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ಹಣೆಗಣ್ಣು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಚಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣದ ವೇಷಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣದ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಮಾಡುವ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಚುಕ್ಕೆ ಚುಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಚುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಅನುಕೂಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ತಿಯ ಚುಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಕೃತಕ ಚುಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಂಡಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು

1.	ಡಾ. ಕೋಳೂರ್ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್
2.	ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ
3.	ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ದಾಮ್ನೆ, ಸುಳ್ಯ
4.	ಡಾ. ಚೇತನ್ ಕುಮಾರ್ ಯಸ್.
5.	ಶ್ರೀ ಶರತ್ ಕುಮಾರ್, ಕದ್ರಿ
6.	ಡಾ. ದಿನಕರ ಯಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ
7.	ಶ್ರೀ ರಾಮ ಸಾಲಿಯಾನ್
8.	ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಣಿಯಾಣಿ
9.	ಶ್ರೀ ಎಂ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ
10.	ಶ್ರೀ ಬೋಳಂತೂರು ವಿಠಲ ಶೆಟ್ಟಿ
11.	ಶ್ರೀ ಜಯ ಪ್ರಕಾಶ್ ಎ. ಬೆಳ್ಳಾರೆ.
12.	ಶ್ರೀ ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ, ವರ್ಕಾಡಿ
13.	ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಪಣಂಬೂರು
14.	ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗವೇಣಿ, ಮಂಚಿ
15.	ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭ ಗೌಡ, ಕಾರ್ಕಳ
16.	ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಆಚಾರ್
17.	ಶ್ರೀ ಅಮ್ಮಂಜೆ ವೋಹನ್ ಕುಮಾರ್
18.	ಶ್ರೀ ಜಗದಾಭಿರಾಮ, ಪಡುಬಿದ್ರೆ
19.	ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ರಾವ್, ಕೋಳೂರು
20.	ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ ಪಾಂಡಿ, ಕಾರ್ಕಳ
21.	ಶ್ರೀ ಬಾಯಾರು ರಮೇಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ
22.	ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್, ಕನ್ನಿಗೋಳಿ
23.	ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಭಟ್, ಉಜಿರೆ
24.	ಶ್ರೀ ಅಂಬರೀಶ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮುಲ್ಕಿ
25.	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೇನ್ಯ
26.	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಪರಾಚಿ
27.	ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ, ಕಾಂತಮಂಗಲ
28.	ಶ್ರೀಮತಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಯತೀಶ್ ರೈ, ಸುರತ್ಕಲ್
29.	ಶ್ರೀ ಟಿ. ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಸುಳ್ಯ
30.	ಶ್ರೀ ಸತೀಶ್ ಕುಮಾರ್, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ
31.	ಶ್ರೀ ಲೋಕೇಶ್, ಮಂಗಳೂರು

32.	ಶ್ರೀ ಶಿಮ್ಪು ಗುಜರನ್
33.	ಶ್ರೀಮತಿ ಆರತಿ ಕೆ. ಪಟ್ಟಮೆ
34.	ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್ ಭಟ್, ಪುತ್ತೂರು.
35.	ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಲತಿ ಪ್ರಭು, ಕಾರ್ಕಳ
36.	ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ರಾವ್, ಪೇಜಾವರ
37.	ಶ್ರೀ ಡಿ. ಮಹೇಶ್ ರೈ, ಪುತ್ತೂರು
38.	ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಪದಕಣ್ಣಾಯ
39.	ಶ್ರೀ ಅರುಣ್ ಕುಮಾರ್, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ
40.	ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಂಗಲಾ ಯಸ್.
41.	ಶ್ರೀ ಅರುಣ್ ಪ್ರಕಾಶ್, ಪುತ್ತೂರು
42.	ಶ್ರೀ ಸತೀಶ್ ಯಂ. ಕಾರ್ಕಳ
43.	ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಪ್ರಸಾದ್, ಕಟೀಲು
44.	ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್
45.	ಶ್ರೀ ಯೋಗೀಶ್, ಅಳದಂಗಡಿ
46.	ಶ್ರೀ ರಾಕೇಶ್ ರೈ, ಅಡ್ಕ
47.	ಶ್ರೀ ಕಿರಣ್ ಕುಮಾರ್, ಜಿ.ಎಂ. ಬೆಳ್ಳಾರೆ
48.	ಶ್ರೀ ಕೋಡ್ಲೆ ಗಣಪತಿ ಭಟ್
49.	ಶ್ರೀ ಸತೀಶ್, ಈಶ್ವರಮಂಗಲ
50.	ಶ್ರೀ ಬಾಲಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ, ಈಶ್ವರಮಂಗಲ
51.	ಶ್ರೀ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೂಜಾರಿ, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ
52.	ಶ್ರೀ ಹರಿರಾಜ್ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್, ಕಟೀಲು
53.	ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜ ರಾವ್, ವರ್ಕಾಡಿ
54.	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಟ್, ಕೊಂಕಣಾಜಿ
55.	ಶ್ರೀ ಶರತ್‌ಚಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಂ.ಯಸ್, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ
56.	ಶ್ರೀ ಮಾಧವ ಕೆ.ಬಿ. ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ಸಂಚಾಲಕರು

1.	ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ರವೀಂದ್ರ
2.	ಶ್ರೀ ಸಾಯಿನಾಥ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು
3.	ಶ್ರೀ ನರೇಶ್ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಡು
4.	ಡಿ. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ತುದಿಯಡ್ಕ
5.	ಡಾ. ತಾರಾನಾಥ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಚಾಕಲಕರು

ವರ್ಷ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಚಾಕಲಕರ ಹೆಸರು
1990	ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಕಣೆ
1991	ಶ್ರೀ ಕೆ. ಯಂ. ನಟರಾಜ್
1992	ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ರೈ
1993	ಶ್ರೀ ಯಂ. ವಾಸುದೇವ ಕಾಮತ್
1994	ಶ್ರೀ ಸಂಜಿತ್ ಶೆಟ್ಟಿ
1995	ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ ಕುಮಾರ್ ಬಿ.
1996	ಶ್ರೀ ರವಿಶಂಕರ್ ಜಿ. ಕೆ.
1997	ಶ್ರೀ ಸಂದೇಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ
1998	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಾಥ ಜಿ. ಬಿ.
1999	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಿ. ರೈ
2000	ಶ್ರೀ ಯಂ. ಕೆ. ಸುವ್ರತ ಕುಮಾರ್
2001	ಶ್ರೀ ಯದುನಂದನ
2002	ಶ್ರೀ ಆನಂದ ರಾಮ ಕೆ.
2003	ಶ್ರೀ ತೇಜಸ್ವೀರಾಜ್
2004	ಶ್ರೀ ಅಭಯರಾಜ್ ಗಣೇಶ್ ಕುಮಾರ್
2005	ಶ್ರೀ ಅನೂಜ್ ಕ್ಯಾಸ್ಪಲಿನೊ
2006	ಶ್ರೀ ಅಭಿಷೇಕ್ ಮಾರ್ಲ
2007	ಶ್ರೀ ಅಜಯ್ ಬಿ.
2009	ಕು. ವಸುಂಧರಾ ಕಾಮತ್
2010	ಕು. ಪ್ರೀತಿಕಾ ಪಿಲಿಂಜಾ
2011	ಕು. ಮೀರಾ ನಂಬಿಯಾರ್
2012	ಕು. ನೀತಿ ಚಾಕೋ
2013	ಶ್ರೀ ಅನೀಶ್ ಕೃಷ್ಣ
	ಶ್ರೀ ಧನಂಜಯ ಕುಮಾರ್
2014	ಕು. ಪ್ರೇರಣಾ ನಾಗ್
2015	ಶ್ರೀ ಸೋಹನ್ ಆಳ್
	ಶ್ರೀ ಜೀವನ್ ಕುಮಾರ್
	ಕು. ದಿವ್ಯರಾವ್

ನಮ್ಮ
ಜಾಹೀರಾತುದಾರರನ್ನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರಿ

With Best Wishes From

SRI ANANTH G. PAI
President

Sri Manjunath Damodar Pai
Charitable Trust (R)

Bharath Bagh
Kadri Road, Mangaluru - 3

SRI K.M. NATARAJ
Additional Solicitor General of India

No. G F-68, High Court Building
High Court of Karnataka, Bangalore-1

With Best Wishes From

DR. M. MOHAN ALVA
Chairman

Alva's Education Foundation
Vidyagiri, Moodbidri.

SRI M. VASUDEVA KAMATH
Managing Partner

Hotel Maya International

Paramount West Gate, Opp. Mangaluru Nursing Home
Balmatta - Kankanady Road
Mangaluru - 575002

Web: www.mayainternationalmangalore.com
Email: hmayainternational@rediffmail.com

With Best Wishes From

P. MAHABALA CHOWTA

Shree Durga Furniture
Interior Decorators & Furnishers

Duggamma Towers, Shree Kurumba Temple Road, Kodikal, Mangaluru - 575006

Ph:Off:0824-2450524, 2458118

Res:0824-2458794 Mobile: 9845080669

E-mail: shreedurga23@gmail.com

Approved Interior Decorators & Furnishers for Nationalised Bank &
Co-operative Banks

Our Motto : Efficient Service at the most Economical Rates

Mobile: 9448823709

Office : 0824-2219055

SUARNENDRA S.
Swasthik Electrical & Plumbers

Class I Electrical, Plumbing Contractor
Maryhill, Mangaluru-8

E-mail : swasthikelectricals.plumbers@gmail.com

With Best Wishes From

SRI. ASHOK SHETTY PERMUDE
President

Yaksha Dhruva Charitable Trust
Mumbai

SRI RATHNAKAR JAIN
Proprietor

Jain Travels
Kadri Temple Road, Mangaluru

With Best Wishes From

SCHOOL BOOK COMPANY

(Service Beyond Comparison)

Car Street, Mangaluru

**UDAYA PRINTARY & PULICATIONS
PVT. LIMITED**

Regd office: Kodialbail, Mangaluru - 575003

Phone : 2443815

PRIYA

Shamiyana & Furniture

Near Baliga Stores, Bejai, Mangaluru - 4

Ph : 2213045, 2212099, 9343565204

With Best Wishes From

ಕಾವೂರು ವ್ಯವಸಾಯ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಿಯಮಿತ
ನಂ. DRG/S/2557/76-77

ಕಾವೂರು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ

ಶೇವಣಾತಿಗಳು ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ನಿಧಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ

ಡಿಪಾಸಿಟ್‌ನ ಮೇಲೆ
10.5% ಶೇಕಡದ ವರೆಗೂ ಬಡ್ಡಿ

ಮಂಗಳಾ ಕ್ಯಾಶ್ ಸರ್ವಿಫಿಕೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ

7½ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿ.

ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ದಿನವಹಿ ಜನತಾ ನಿತ್ಯನಿಧಿ ಶೇವಣಾತಿಯಲ್ಲಿ

ಕೂಡಾ ಆಕರ್ಷಕ ದರದ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ

ನಿಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ.

ಕೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ
ಸಹಾಯಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

60 ವರ್ಷ ಮೀರಿದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ನಿರಮಿ ಶೇವಣಾತಿಗಳಿಗೆ

ಶೇ. 1/2 ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

(ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ)

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಯಾದವ ಕೋಟ್ಯಾನ್

ಕಲಾ ಪೋಷಕರು
ಕನ್ನಿಕಾ ನಿಲಯ, ಪೆರ್ಮುದೆ

ಡಾ. ಹರಪ್ರಸಾದ ತುದಿಯಡ್ಡ

ಅನುವಂಶಿಕ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರರು

ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಸುಳ್ಯ ದ.ಕ. - 574 239

ದೂ : 08257-230560

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಗದೀಶ ಶೇಣವ

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅಮೀನ್

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಎ. ಸದಾನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ದಿನಕರ ಶೆಟ್ಟಿ

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಸರ್ವ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ಅಮೀನ್

ಮಾಲಕರು
ಸಾಗರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ಸ್, ಕಾವೂರು

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಧನಂಜಯ ರಾವ್

&

ಶ್ರೀ ಶಶಿಕಿರಣ ಜೈನ್

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ಹಾಗೂ
1992-97ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
(5 ವರ್ಷದ ಕೋರ್ಸ್)

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ. ಮಹೇಶ್ ಕಜೆ

ವಕೀಲರು

ಹಳೇ ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಯ ಬಳಿ
ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಪುತ್ತೂರು, ದ.ಕ.
9448111062

First Batch is Best Batch

**1984-89ನೇ ಸಾಲಿನ
ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು**

(5 ವರ್ಷದ ಕೋರ್ಸ್)

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಅನೀಲ್ ಬೇಕಲ್

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು

ಬೇಕಲ್ ಅಸೋಶಿಯೇಟ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು & ಮಂಗಳೂರು

ನಿತೀನ್ ಶೆಟ್ಟಿ

ಮಾಲಕರು

ನಿತೀನ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ಕಾವೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ ವರ್ಕಾಡಿ
ಶಿಕ್ಷಕರು/ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಸರಯೂ ಬಾಲ ಯಕ್ಷವೃಂದ
ಕೋಡಿಕಲ್ ಅಶೋಕನಗರ ಅಂಚೆ, ಮಂಗಳೂರು-6
ದೂರವಾಣಿ : 0824-2453531 / 9945363531

ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್
Syndicate Bank
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕರ ಉಕ್ರಮ A Govt. of India Undertaking

ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಶಾಖೆ
ಮಹತ್ಯಾಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಗುರುಪುರ ಬಂಟರ ಸಂಘ

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಗುರುಪುರ ಬಂಟರ ಸಂಘ

ಶ್ರೀ ಡಾ ಪದ್ಮನಾಭ ಕಾಮತ್
ಕೆ. ಎಂ. ಸಿ. ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ವಿನಯ ಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಎಸ್.ಸಿ.ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಗುರುಪುರ

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಲ್ಲ

ಗುರುಪುರ

ಶ್ರೀ ಅಜಿತ ಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ

ಕುಲತ್ವಡಿ ಗುತ್ತು

ಮಾಲಕರು, ಮಂಗಳೂರು ಸಂಚಾರಿ, ನೀರುಮಾರ್ಗ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಶೆಟ್ಟಿ ಪುಷಂಜ

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರ ಹೆಚ್ & ಶ್ರೀ ಗಿರಿಧರ ಹೆಚ್

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಸುಭಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ದೆಮ್ಮರೆ

ಮಾಲಕರು, ಶಿರಡಿ ಸಾಯಿ ಬಾಬಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್

ನೀರುಮಾರ್ಗ, ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಅಶಿತ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ಬರ್ಕೆ, ಮಲ್ಲೂರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ನವೀನ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ಸ್ನೇಹಿತ ಸೆಲ್
ನಂತೂರು, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ದೇವದಾನ್ ಶೆಟ್ಟಿ ದೆಮ್ಮರೆ
ಮಲ್ಲೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಐತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ ದೆಮ್ಮರೆ
ಮಲ್ಲೂರು

ಶ್ರೀ ಕೋರೋಟ್ಟು ಗುತ್ತು ಕುಂಞಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ
ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ನೀರುಮಾರ್ಗ ಬಂಟರ ಸಂಘ

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ಯಾಥ ಮಾರ್ತ
ನೀರುಮಾರ್ಗ

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಕು. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶೆಟ್ಟಿ

3 ವರ್ಷದ ಅಂತಿಮ ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸ ಶೆಟ್ಟಿ

ದಾಸ ಅಸೋಶಿಯೇಟ್ಸ್, ವಾಮಂಜೂರು

ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ಸತ್ತಾರ್

ಮಂಗಳೂರು

ಯಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರುವವರು

ಶ್ರೀ ಸುನಿಲ್ ಅಳ್ಳ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮೂಲ್ಕಿ ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್
ಮೂಲ್ಕಿ

ಶ್ರೀ ಶೈಲೇಶ್ ಕುಮಾರ್

ಸದಸ್ಯರು, ಮೂಲ್ಕಿ ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್
ಮೂಲ್ಕಿ

ಯುವ ಬಂಟರ ಸಂಘ ಗುರುಪುರ

With Best Wishes From

WESTERN INSTITUTE OFFERS JOB ORIENTED DIPLOMA

For 10th Pass, PUC/ ITI / Polytechnic / Degree Pass / Fail Students

- Diploma in HSE (Safety Officer)
- Diploma Retail Management
- Diploma in Fire & Safety
- Diploma in Computerised Accounting
- Diploma in Hotel & Hospitality
- Diploma in Computer Hardware & Networking
- Diploma in Business Administration & HRM
- Diploma in Fashion Designing
- Diploma in Civil, Electrical & Electronics,
Mechatronics, Automobile, Marine Engineering

ADVANTAGES

- 100% Placement Support. Students are placed in more than 100 National & International Companies
- One year Diploma of 6 months theory classes and 6 months of Industrial training
- Free Diploma in Computer Application & English Speaking
- Latest Curriculum and Training from experts
- Recognized by National & International Universities
- Fast track Batches of 6 Months and 3 Months

TERMS & CONDITIONS APPLY

ADMISSION OPEN

WESTERN
Institute of Technology

• Mangaluru - Ph : 0824-6536509 / 9611055883
• Udupi - Ph : 0820-2528726 / 9686695206